ZBORNÍK ABSTRAKTOV

Interdisciplinárnej doktorandskej konferencie

DOKOR 2026

12. - 13. NOVEMBER 2026

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU

Konferencia **„DOKOR 2026**“ sa realizuje s podporou Nanovic Institute for European Studies, University of Notre Dame, v rámci projektu „*Strategic Research Initiatives, Particularly in the Field of Doctoral Studies*“ (NI-12-05KU), zameraného na rozvoj doktorandského vzdelávania, vedeckej komunikácie, interdisciplinárnej spolupráce a internacionalizácie na Katolíckej univerzite v Ružomberku.

© VERBUM – vydavateľstvo KU

Jazykové a odborné úpravy
Mária Parigalová

Edičné a zostavovateľské práce
Mária Parigalová, Lucia Pažitná

Sadzba
Martin Kuniak

Obálka
Mária Parigalová

VERBUM – vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku
Hrabovská cesta 5512/1A, 034 01 Ružomberok
http://ku.sk, verbum@ku.sk

ISBN 978-80-561-1293-9

Predhovor

Milé doktorandky, milí doktorandi, vážené kolegyne, vážení kolegovia,

do rúk sa Vám dostáva zborník abstraktov III. ročníka interdisciplinárnej doktorandskej konferencie **DOKOR 2026**, ktorá sa uskutoční v dňoch 12. – 13. novembra 2026 na Katolíckej univerzite v Ružomberku. Predkladaná publikácia predstavuje výskumné témy, otázky a zámery, s ktorými autori vstupujú do pripravovaného odborného stretnutia. Jej cieľom nie je priniesť definitívne odpovede ani uzavreté závery, ale ponúknuť čitateľom prvý pohľad na rozmanitosť vedeckého bádania a vytvoriť východisko pre diskusie, ktoré budú pokračovať počas konferencie.

Konferencia DOKOR sa postupne stáva prirodzenou súčasťou činnosti Doktorandskej školy Katolíckej univerzity v Ružomberku. Od svojho prvého ročníka v roku 2024 rozvíja myšlienku spoločného akademického priestoru, v ktorom sa stretávajú doktorandi, školitelia a odborníci z rôznych vedeckých disciplín a akademických pracovísk. Jej význam nespočíva iba v možnosti prezentovať výsledky výskumu, ale predovšetkým v podpore vedeckej samostatnosti, kritického myslenia, odbornej komunikácie a vzájomnej spolupráce. Práve tieto skúsenosti sú neoddeliteľnou súčasťou formovania mladého vedeckého pracovníka.

Tohtoročný zborník abstraktov prináša široké spektrum tém z oblasti pedagogiky, psychológie, filozofie, teológie, histórie, kultúry, sociálnej práce, zdravotníctva a ďalších vedných oblastí. Osobitnú pozornosť si zasluhujú aj príspevky, ktoré odrážajú aktuálne spoločenské výzvy, digitálne technológie, umelú inteligenciu či etické otázky súčasného života. Táto tematická rozmanitosť poukazuje na význam interdisciplinárneho prístupu, ktorý umožňuje skúmať problémy z rôznych perspektív, hľadať nové súvislosti a vytvárať priestor na spoluprácu, ktorá presahuje hranice jednotlivých vedných odborov.

Dôležitou súčasťou programu DOKOR 2026 budú aj pozvané odborné prednášky, ktoré rozšíria pohľad na aktuálne otázky vedeckej a akademickej praxe. Pozornosť sa bude venovať perspektívam vysokoškolského vzdelávania, grantovej a projektovej činnosti doktorandov, bezpečnosti vedeckých dát či možnostiam zodpovedného využívania umelej inteligencie vo vedeckovýskumnej práci. Verím, že tieto témy prinesú účastníkom nielen nové poznatky, ale aj praktické podnety využiteľné pri ich ďalšom vedeckom a profesijnom rozvoji.

Som presvedčený, že **hodnota vedeckej práce nespočíva iba v dosiahnutých výsledkoch, ale aj v kvalite otázok, ktoré si kladieme, v poctivosti používaných metód a v otvorenosti voči odbornej diskusii.** Doktorandské štúdium je obdobím, v ktorom sa formuje nielen odborná pripravenosť, ale aj vedecká integrita, osobná zodpovednosť a schopnosť vnímať širšie dôsledky vlastného výskumu. Na Katolíckej univerzite v Ružomberku sa tieto hodnoty prirodzene spájajú s naším poslaním, vyjadreným v mottu *Formujeme myseľ a srdce*. Veda a vzdelávanie tak nadobúdajú hlbší rozmer služby človeku, hľadania pravdy a zodpovednosti za dobro spoločnosti.

Osobitne si vážim, že konferencia DOKOR 2026 sa realizuje aj s podporou Nanovic Institute for European Studies na University of Notre Dame v rámci projektu *Strategic Research Initiatives, Particularly in the Field of Doctoral Studies*. Táto spolupráca predstavuje ďalší významný krok v rozvoji doktorandského vzdelávania, interdisciplinárnej spolupráce a internacionalizácie vedeckého prostredia našej univerzity.

Dovoľte mi poďakovať všetkým autorom, ktorí svojimi abstraktmi prispeli k obsahovému formovaniu tohto zborníka, ako aj ich školiteľom a odborným spolupracovníkom. Úprimné poďakovanie patrí členom programového a organizačného výboru, zostavovateľom a všetkým, ktorí sa podieľajú na príprave konferencie a tejto publikácie. Osobitne ďakujem pozvaným prednášateľom za ochotu podeliť sa o svoje odborné poznatky a skúsenosti.

Verím, že predkladaný zborník abstraktov bude nielen užitočným sprievodcom pripravovanou konferenciou, ale aj zdrojom nových vedeckých podnetov, inšpirácie a príležitostí na spoluprácu. Všetkým účastníkom želám podnetné odborné stretnutia, otvorené diskusie a odvahu klásť otázky, ktoré posúvajú naše poznanie ďalej.

RNDr. Štefan Tkačik, PhD.

odborný garant konferencie DOKOR 2026

„DOKOR 2026“
3. interdisciplinárna doktorandská konferencia
3rd Interdisciplinary Doctoral Conference

Termín / Date:
12. – 13. novembra 2026 / 12–13 November 2026

Miesto konania / Venue:
Katolícka univerzita v Ružomberku / Catholic University in Ružomberok
Rektorát / Rectorate
Hrabovská cesta 1A
034 01 Ružomberok, Slovenská republika / Slovak Republic

Rokovacie jazyky / Conference Languages:
slovenský, český, anglický / Slovak, Czech, English

Tlmočenie nebude zabezpečené. / Interpretation will not be provided.

KONTAKTNÉ OSOBY
Conference Contacts

Odborný garant konferencie / Scientific Coordinator:
RNDr. Štefan TKAČIK, PhD., univ. doc.
Prorektor pre vedu a umenie KU
E-mail: stefan.tkacik@ku.sk
Tel.: +421 905 253 151

Koordinátorka konferencie / Conference Coordinator:
Mgr. Mária PARIGALOVÁ
Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku
E-mail: maria.parigalova@ku.sk
Tel.: +421 918 337 412

Adresa / Address:
Katolícka univerzita v Ružomberku
Hrabovská cesta 1A
034 01 Ružomberok
Slovenská republika

CIEĽ KONFERENCIE

Cieľom interdisciplinárnej doktorandskej konferencie ,,**DOKOR 2026"**je vytvoriť odborný a otvorený priestor pre doktorandov na prezentáciu a diskusiu výsledkov ich vedeckovýskumnej práce, získanie odbornej spätnej väzby a rozvoj vedeckých, prezentačných a akademických kompetencií. Konferencia prepája prezentáciu doktorandského výskumu s odbornými a vzdelávacími prednáškami zameranými na aktuálne otázky vedeckej a akademickej praxe.

Osobitným cieľom konferencie je podporiť interdisciplinárny dialóg, prepájanie rôznych vedných oblastí a výmenu skúseností medzi doktorandmi, akademickými pracovníkmi a odborníkmi z praxe. DOKOR 2026 zároveň vytvára priestor na nadväzovanie odborných kontaktov, rozvoj spolupráce a podporu kvalitného, etického a spoločensky relevantného výskumu.

ZÁMER KONFERENCIE

Zámerom konferencie ,,**DOKOR 2026"** je podporiť doktorandov nielen pri prezentovaní výsledkov ich výskumu, ale aj pri rozvíjaní kompetencií potrebných pre ich ďalšie vedecké a akademické pôsobenie. Prostredníctvom pozvaných odborných prednášok, tematických sekcií, diskusií a spoločnej reflexie konferencia vytvára prostredie na zdieľanie výskumných otázok, metodologických prístupov, skúseností a výsledkov vedeckej práce.

Konferencia kladie dôraz na interdisciplinaritu, kvalitu a etiku vedeckej práce, zodpovedné využívanie nových technológií, bezpečnosť vedeckých dát, projektové a grantové kompetencie a schopnosť komunikovať výsledky výskumu v širšom akademickom a spoločenskom kontexte. Týmto zameraním reaguje priamo aj na obsah pozvaných prednášok uvedených v programe.

Dlhodobým zámerom je zároveň rozvíjať DOKOR ako pravidelnú interdisciplinárnu platformu doktorandského vzdelávania a vedeckej komunikácie na Katolíckej univerzite v Ružomberku, ktorá podporuje odborný rast doktorandov, spoluprácu medzi vednými odbormi a vytváranie akademickej komunity mladých výskumníkov.

Návrh hlavných tematických okruhov:

- ✓ Humanitné a spoločenské vedy
- ✓ Filozofia, teológia, spiritualita
- ✓ Pedagogika, psychológia, umenie a edukačné vedy
- ✓ Prírodné, technické a environmentálne vedy
- ✓ Aplikovaný výskum, metodológia a výskumná etika
- ✓ Interdisciplinárne prístupy vo vede a výskum
- ✓ *iné podľa záujmu prihlásených*

PROGRAMOVÝ A ORGANIZAČNÝ VÝBOR

Programme and Organising Committee

Interdisciplinárnej doktorandskej konferencie
DOKOR 2026

12. - 13. november 2026

PROGRAMOVÝ VÝBOR
Programme Committee

Predseda / Chair:

RNDr. Štefan TKAČIK, PhD., univ. doc.
prorektor pre vedu a umenie KU

Členovia / Members:

- **prof. ThDr. Rastislav ADAMKO, PhD.**
- **doc. Dr. Vladimír JUHÁS, PhD.**
- **doc. PhDr. Jozef BABEČKA, PhD.**
- **prof. Mgr. Terézia RONČÁKOVÁ, PhD.**
- **Mgr. Lucia PAŽITNÁ, PhD.**

ORGANIZAČNÝ VÝBOR
Organising Committee

Predsedníčka / Chair:

Mgr. Mária PARIGALOVÁ
koordinátorka konferencie, Rektorát KU

Členovia / Members:

- **Ing. Peter DEBNÁR**
- **Mgr. Michaela KOVALČÍKOVÁ**
- **Ing. Martin KUNIAK**
- **Mgr. Michaela LEGINUSOVÁ**
- **Bc. Izabela NOVÁKOVÁ**
- **Mgr. Laura STOPJAKOVÁ**

VEDECÁ RADA

Scientific Council

Interdisciplinárnej doktorandskej konferencie

DOKOR 2026

12. - 13. november 2026

Predseda / Chair:

RNDr. Štefan TKAČIK, PhD., univ. doc.
prorektor pre vedu a umenie KU

Členovia / Members:

- **prof. ThDr. Cyril HIŠEM, PhD.** – poverený výkonom funkcie rektora KU
- **Ing. František HORVÁT, PhD.** – prorektor pre rozvoj, informatizáciu a inovácie KU
- **doc. Marketa RUSNÁKOVÁ, PhD.** – prorektorka pre medzinárodné vzťahy a internacionalizáciu KU
- **PhDr. ThLic. Martin TARAJ, PhD.** – prorektor pre vzdelávanie KU
- **prof. ThDr. Rastislav ADAMKO, PhD.** – prodekan pre vedu a umenie PF KU
- **PaedDr. PhDr. ThLic. Gabriela GENČÚROVÁ, PhD.** – prodekanka pre vzdelávanie TF KU
- **doc. Dr. Vladimír JUHÁS, PhD.** – poverený prodekan pre vedu a výskum TF KU
- **doc. PhDr. Mária POPOVIČOVÁ, PhD., MBA –** prodekanka pre vedu, výskum a zahraničné vzťahy FZ KU
- **doc. PhDr. Jozef BABEČKA, PhD.** – prodekanom pre výchovu a vzdelávanie FZ KU
- **prof. Mgr. Terézia RONČÁKOVÁ, PhD.** – prodekanka pre vedu a umenie FF KU
- **Mgr. Lucia PAŽITNÁ, PhD.** – vysokoškolská učiteľka PF KU

Garanti doktorandského štúdia na KU

PROGRAM KONFERENCIE

ŠTVRTOK | 12. november 2026

09:00 – 09:30 | Registrácia účastníkov

09:30 – 09:40 | Slávnostné otvorenie konferencie

Výstavná sieň – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

09:40 – 10:00 | Prednáška 1: *Grantová a projektová činnosť u doktorandov*

Prednášajúci: **Bc. Barbora Lacková**

Výstavná sieň – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

10:00 – 10:45 | Prednáška 2: *Reformy školstva – poučenia z minulosti a výzvy pre budúcnosť.*

Prednášajúci: **doc. RNDr. Martin Fronc, CSc.**

Výstavná sieň – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

10:45 – 11:00 | Prestávka na kávu

11:00 – 11:45 | Prednáška 3: *Využívanie AI v doktorandskom štúdiu: od práce s odbornými zdrojmi po prezentáciu výsledkov*

Prednášajúca: **Mgr. Dušana Babicová, PhD.**

Výstavná sieň – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

11:45 – 12:00 | Diskusia s prednášajúcimi a účastníkmi

12:00 – 13:00 | Obed

13:00 – 14:30 | *Prezentácie doktorandských vedecko-výskumných príspevkov v tematických sekciách*

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

Počet príspevkov: 6

Predsedajúci sekcie: prof. PaedDr. Zlatica Huľová, PhD.

Výstavná sieň – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

Sekcia 3: Spoločnosť, médiá a interdisciplinárne výskumy

Počet príspevkov: 6

Predsedajúci sekcie: doc. Mgr. Pavel Izrael, PhD.

Konferenčná miestnosť – Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2. poschodie – modré

13:00 – 14:45 | **Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra**

Počet príspevkov: 7

Predsedajúci sekcie: doc. Mgr. Marek Babic, PhD.

Sieň rektorov – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

14:30 – 15:00 | Prestávka

15:00 – 16:30 | *Prezentácie doktorandských vedecko-výskumných príspevkov v tematických sekciách*

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

Počet príspevkov: 5

Predsedajúci sekcie: doc. PaedDr. Barbora Kováčová, PhD.

Výstavná sieň – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

Sekcia 5: Náboženstvo, teológia a spiritualita

Počet príspevkov: 6

Predsedajúci sekcie: doc. Dr. Vladimír Juhás, PhD.

Sieň rektorov – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

15:00 – 17:00 | **Sekcia 4: Sociálna práca, spoločnosť a interdisciplinárne výskumy**

Počet príspevkov: 8

Predsedajúci sekcie: doc. Angela Almašiová, PhD.

Konferenčná miestnosť – Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2. poschodie - modré

16:30 – 18:00 | Prestávka

18:00 – 21:00 | Stretnutie s absolventmi doktorandského štúdia a spoločenský večer

Koliba u dobrého pastiera, Čutkovská dolina

PIATOK | 13. november 2026

08:30 – 09:00 | Sv. omša v Kaplnke sv. Alberta

09:00 – 09:10 | Presun

09:10 – 09:40 | Registrácia účastníkov

09:40 – 10:00 | Prednáška 4: *Bezpečnosť vedeckých dát*

Prednášajúci: **Ing. František Horvát, PhD.**

Výstavná sieň – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

10:00 – 10:45 | Prednáška 5: *Migrácia na starovekom Blízkom východe a v Biblii*

Prednášajúci: **prof. Róbert Lapko, Th.D et PhD.**

Výstavná sieň – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

10:45 – 11:00 | Prestávka na kávu

11:00 – 11:45| Prednáška 6: *Geografia asistovanej smrti: Ako médiá reflektujú nárast eutanázie vo svete*

Prednášajúca: **Mgr. Pavla Bicianová**

Výstavná sieň – Rektorát Katolíckej univerzity v Ružomberku, 3. poschodie

11:45 – 12:00 | Diskusia a spätná väzba

12:00 – 13:00 | Obed

13:00– 14:30 | *Prezentácie doktorandských vedecko-výskumných príspevkov v tematických sekciách*

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

Počet príspevkov: 5

Predsedajúci sekcie: doc. PhDr. PaedDr. Miroslav Gejdoš, PhD.

Konferenčná miestnosť – Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2. poschodie - modré

Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

Počet príspevkov: 5

Predsedajúci sekcie: doc. Mgr. et Mgr. Marian Kuna, MA, MPhil, PhD.

Tichá miestnosť – Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2. poschodie - modré

14:30 – 15:00 | Prestávka

15:00 – 16:30 | *Prezentácie doktorandských vedecko-výskumných príspevkov v tematických sekciách*

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

Počet príspevkov: 5

Predsedajúci sekcie: PaedDr. Jozef Zentko, PhD.

Konferenčná miestnosť – Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2. poschodie - modré

Sekcia 6: Zdravie, starostlivosť a kvalita života

Počet príspevkov: 4

Predsedajúci sekcie: PhDr. Marína Potašová, PhD., univ. doc.

Tichá miestnosť – Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2. poschodie - modré

16:30 – 17:00 | Plenárna reflexia a ukončenie konferencie

OBSAH

Doc. Mgr. Martin Fronc, CSc. 21

Reformy školstva - poučenia z minulosti a výzvy pre budúcnosť

Educational Reforms: Lessons from the Past and Challenges for the Future

Mgr. Dušana Babicová, PhD. 22

Využívanie AI v doktorandskom štúdiu: od práce s odbornými zdrojmi po prezentáciu výsledkov

The Use of Artificial Intelligence in Doctoral Education: From Working with Scholarly Sources to Presenting Research Findings

Prof. Róbert Lapko, Th.D. et PhD. 23

Migrácia na starovekom Blízkom východe a v Biblii

Migration in the Ancient Near East and the Bible

Mgr. Pavla Bicianová, BeL. 24

Geografia asistovanej smrti: Ako médiá reflektujú nárast eutanázie vo svete

The Geography of Assisted Dying: How the Media Portray the Global Rise in Euthanasia

Branislav Babčo, Mgr.; doc. PaedDr. Nina Bodoríková, PhD. 26

Celoživotné vzdelávanie v digitálnom veku: rozvoj kľúčových kompetencií dospelých, lektorov a inštitúcií

Lifelong learning in the digital age: developing key competencies for adults and educators

Judita Bagoniová, Mgr. Bc. 27

Možnosti a limity využitia generatívnej umelej inteligencie v právnom preklade

Possibilities and Limits of Using Generative Artificial Intelligence in Legal Translation

Monika Bartošová, Mgr. 29

Jazyk, myslenie a kultúra: Lakoff, Johnson a etnolingvistická konceptualizácia prírodných živlov

Language, Thought, and Culture: Lakoff, Johnson, and the Ethnolinguistic Conceptualization of Natural Elements

Miroslav Bendík, PaedDr. 30

Lukostreľba z hľadiska podpory zdravotne orientovanej zdatnosti u žiakov

Archery from the perspective of promoting health-oriented fitness in pupils

Anhelina Betsanych, Mgr. 31

Úloha učiteľských kognícií v implementácii princípov na učiaceho sa orientovanej výučby v lingvodidaktickej praxi

Teachers' cognition as a mediating factor in the limited implementation of learner-oriented principles in foreign language education

Natália Burgrová, Mgr., Radoslav Rusňák, doc., PhD. 32
Eko-literatúra a environmentálne motívy v literatúre pre deti a ich vzťah k porozumeniu textu v mladšom školskom veku
Eco-Literature and Environmental Motifs in Children's Literature and Their Relationship to Reading Comprehension in Younger School-Aged Children
Miroslav Čech, Mgr. 33
Uznanie bez zamestnania? Práca, dôstojnosť a spoločenská participácia v ére umelej inteligencie a automatizácie
Recognition without Employment? Work, Dignity and Social Participation in the Age of Artificial Intelligence and Automation
Adam Čvirik, Mgr. 34
Školský sociálny pracovník v podpore inkluzívneho prostredia základnej školy
The School Social Worker's Role in Supporting an Inclusive Primary School Environment
Michaela Gáborová, Mgr. 35
Kompozitá s farebnou zložkou v Bernolákovom Slowári
Compounds with a Colour Component in Bernolák's Slowár
Radoslava Gallová, Mgr. 36
Miestny región v učebniciach vlastivedy pre 3. ročník - komparácia didaktického spracovania, textovej náročnosti a plošnej štruktúry
The Local Region in Third-Grade Homeland Studies Textbooks - A Comparison of Didactic Design, Text Difficulty, and Spatial Structure
Jana Girgová, Mgr. 37
Stredoveké kláštory v dejepisných edukačných publikáciách pre ISCED 2 na Slovensku a v Českej republike
Medieval Monasteries in History Educational Publications for ISCED 2 in Slovakia and the Czech Republic
Gibrilla Henry, Mgr. 38
Human Oversight of Generative AI-Assisted Social Work Documentation: A Systematic Review
Lenka Horváthová, Mgr. 39
Vybrané formy rizikového správania u adolescentov v centrách pre deti a rodiny v súvislosti s vybranými psychosociálnymi premennými. Predbežné výsledky pilotného výskumu
Selected Forms of Risky Behavior Among Adolescents in Children and Family Centers in Relation to Selected Psychosocial Variables. Pilot Study Results

Petra Horváthová, Mgr. 40
Postoje k invázii v roku 1968 a ich súvislosť so súčasnou geopolitickou orientáciou
Attitudes Towards the 1968 Invasion and Geopolitical Orientation in Slovakia
Patrik Hrabovec, Mgr. 41
O potrebe digitálnej rovnováhy generácie Z v akademickom živote
About the Need for Digital Balance of Generation Z in Academic Life
Mária Hrobková, PaedDr. 43
Inovatívne a konvenčné metódy vo výučbe anglického jazyka v primárnom vzdelávaní
Innovative and Conventional Methods in English Language Teaching in Primary Education
Matúš Imrich, SSLic. 44
Prepojenia medzi Mojžišovou piesňou v Dt 32 a Deutero-Izaiášom
Connections between the Song of Moses in Deut 32 and Deutero-Isaiah
Marián Janík, Ing. Mgr. PhD. 45
Hromada či celok? Jednota a individualita anorganických substancií
Heap or Whole? Unity and Individuality of Inorganic Substances
Andrej Janoťák, PhDr. 46
Možnosti a limity prameňov k Cypriánovmu moru
Possibilities and Limitations of Sources Regarding the Cyprian Plague
Jana Jarimová, Mgr. 47
Medzi spoluúčasťou a pomocou: Historicko-psychologické aspekty ľudského správania počas prenasledovania židovského obyvateľstva po Viedenskej arbitráži
Between Complicity and Assistance: Historical and Psychological Aspects of Human Behaviour during the Persecution of the Jewish Population after the First Vienna Award
Patrícia Javorková, Mgr. 48
Excesívne používanie internetu u vysokoškolských študentov: Od výsledkov pilotnej štúdie k rozšíreniu výskumného nástroja
Excessive internet use among university students: From pilot study findings to the expansion of the research instrument
Nikola Jurčová, Mgr. 49
„Ľudstvo" ako esenciálne sporný pojem
"Humankind“ as an essentially contested concept

Viera Jurková, PhDr. 50
Odbornosť verzus ideológia? Vplyv ideologizácie na vojenské školstvo v Československu v rokoch 1948 – 1989
Professional Competence versus Ideology? The Impact of Ideologization on Military Education in Czechoslovakia, 1948–1989
Kristína Kafríková, Mgr. 51
Vnímanie obsahového zamerania a využívania outdoorového vzdelávania v primárnom vzdelávaní
Perceptions of the Content focus and use of outdoor education in primary education
Lesana Kmeťová, RNDr.; doc. RNDr. Eva Petrejčíková, PhD.; Peter Šimčík, Mgr; RNDr. Jana Gaľová, PhD. 52
Boli na Slovensku vykonávané pitvy už pred vznikom nemocníc? Tri prípady kostrových pozostatkov s prepílenými lebkami
Were autopsies performed in Slovakia even before hospitals were established? Three cases of skeletal remains with sawed skulls
Zuzana Knižková, Mgr. 53
Jazyková realizácia a zachovanie modálneho významu v automatizovanom preklade medicínskych textov
Linguistic Realization and Preservation of Modal Meaning in the Automated Translation of Medical Texts
Rudolf Kopinec, Mgr. 54
Konceptuálna metafora ako analytický nástroj metaforiky nádeje v 14. kapitole knihy Jób
Conceptual Metaphor as an Analytical Tool for Exploring the Imagery of Hope in Job 14
Ewa Krawczyk, Mgr.; Zuzana Budayová, doc. PhDr., PhD., M.Ed. 55
Medzi kultúrnou identitou a vzdelávaním – vzdelávacie skúsenosti rómskych detí v poľských školách
Between Cultural Identity and Education: Educational Experiences of Romani Children in Polish Schools
Júlia Krištofová, PhDr. Mgr., LL.M. 56
Mediácia pri krízach v zmiešaných manželstvách: Regionálna reflexia a talianska inšpirácia
Mediation in crisis situations in mixed-nationality marriages: A regional perspective and Italian inspiration

Tetiana Kucher, Mgr. 57
Transformácia časových a priestorových aspektov slávenia Veľkej noci ukrajinskou menšinou v Trnave
The Transformation of the Temporal and Spatial Dimensions of Easter Celebrations among the Ukrainian Minority in Trnava
Mária Kuľhová, Mgr.; Alena Prídavková, doc. RNDr. PhD. 59
Kognitívny potenciál slovných úloh pre skúmanie myslenia žiakov: pilotná štúdia ako základ pre návrh scaffoldingu
The Cognitive Potential of Word Problems for Investigating Pupils' Thinking: A Pilot Study as a Basis for Designing Scaffolding
Michaela Leginusová, Mgr. 61
Kritické miesta v geometrii v primárnom vzdelávaní a možnosti ich eliminácie: teoretické východiská
Critical points in geometry education in primary schools and possibilities for their elimination: Theoretical foundations
Kamila Lopuchová, Mgr. 63
Význam sociálnej opory pri osvojovaní začiatočnej čitateľskej a pisateľskej gramotnosti
The Importance of Social Support in the Acquisition of Early Reading and Writing Literacy
Sabrina Luščíková, Mgr. 64
Morálne a eticky náročné skúsenosti v paliatívnej starostlivosti: pojmy, metódy a profesijné perspektívy
Morally and ethically challenging experiences in palliative care: concepts, methods, and professional perspectives
Marek Ľach, Mgr. 65
Pohľady študentov sociálnej práce v zahraničí na tému socializácie postihnutých
International Social work students' perspectives on the socialization of the disabled
Filip Murčinko, Mgr. 66
Frustrácia a politicky motivovaná agresivita: možnosti výskumu
Frustration and Politically Motivated Aggression: Research Possibilities
Larysa Nartovych, Mgr. 67
Vplyv zborového spevu na funkčný stav speváka: hodnotenie pomocou dotazníka KAN
The effect of choir singing on a singer's functional status: an assessment using the CAM questionnaire

Dmytro Nepomniashchyi, Mgr. 68
Problematika amúzie: súčasný stav poznania
Amusia: Current State of Research
Tibor Ondrušík, Mgr., Bc. 69
Koherencia Božej jednoduchosti
The Coherence of Divine Simplicity
Matúš Olejník, PaedDr. 70
Učiteľ náboženskej výchovy a jeho osobnosť
The Personality of a Religious Education Teacher
Lenka Ondrušková, PhDr.; prof. MUDr. Anna Lesňáková, PhD. 71
Držanie tela a pretrvávajúce primárne reflexy u detí s oneskoreným psychomotorickým vývinom v mladšom školskom veku
Posture and Persistent Primary Reflexes in Children with Delayed Psychomotor Development of Early School Age
Laura Pavlovská, Mgr. 72
Psychologické charakteristiky používateľov Facebooku, Messengera, Instagramu a Whatsappu v kontexte problematického používania internetu, konšpiračnej mentality a postojov k AI
Psychological characteristics of Facebook, Messenger, Instagram, and WhatsApp users in the context of problematic internet use, conspiracy mentality and attitudes toward AI
Mária Podoláková, Mgr. 73
Z problematiky výskumu biblickej frazeológie v sakrálnej a sekulárnej mediálnej sfére (náčrt teoreticko-metodologických východísk výskumu)
On the Study of Biblical Phraseology in Religious and Secular Media (An Outline of the Theoretical and Methodological Foundations of the Research)
Martin Rázus, Mgr.; Jakub Kovaľ, Mgr. 75
Vplyv korčuliarskeho tréningu na rozvoj rovnováhových schopností lyžiarov mladšieho školského veku
The effect of ice-skating training on the development of balance skills in primary school-aged skiers
Michaela Rizmanová, Mgr. 77
Outdoorová kresba v predprimárnom vzdelávaní: Možnosti podpory tvorivosti a motorických schopností detí
Outdoor drawing in Pre-primary education: Possibilities for supporting children´s creativity and motor skills

Lucia Rolná, Mgr. 78
Komunikácia o médiách v rodine a rodičia ako sprostredkovatelia mediálnych obsahov pre svoje deti
Communication About the Media Within the Family and Parents as Mediators of Media Content for Their Children
Adrián Seman, PaedDr. SEOLic. 79
Efrém Sýrsky a teológia vo farbách: Kristus ako maliar vlastnej ikony
Ephrem the Syrian and a Theology in Colours: Christ as the Painter of His Own Icon
Laura Stopjaková, Mgr. 80
Netradičné interpretačné prvky v klavírnej tvorbe Petra Grahama: Subversive Etudes – Jinakosti
Unconventional interpretative elements in Peter Graham's piano works: Subversive Etudes – Jinakosti
Petra Szántai, Mgr. 81
Hodnotenie kvality Montessori materských škôl: komparácia zahraničných prístupov a možnosti ich využitia na Slovensku
Quality Assessment of Montessori Preschools: A Comparative Analysis of International Approaches and Their Potential Application in Slovakia
Martina Šafránová, Mgr. 82
Pragmakomunikačné stratégie v mediálnych vystúpeniach slovenských stand-up komikov
Pragmatic communication strategies in the mass media performances of Slovak stand-up comedians
Gabriela Šedivá, MUDr., RNDr. 83
Excesívne užívanie internetu u ľudí liečených pre psychické problémy
Excessive Internet Use Among Individuals Receiving Treatment for Mental Health Issues
Sabína Uhrinová, PaedDr. 84
Rozvíjanie spôsobilostí vedeckej práce v predprimárnom vzdelávaní prostredníctvom skúmania magnetizmu
Developing science process skills in pre-primary education through the exploration of magnetism
Nikoleta Váleková, Mgr. 86
Od zábavy po cynizmus: Štýly komiky a osobnostné charakteristiky dospelých a seniorov
From Fun to Cynicism: Comic Styles and Personality Traits in Adults and Older Adults
Ladislav Varga, Mgr., STL. 87
Mária v modernom ekumenickom dialógu
Mary in Modern Ecumenical Dialogue

Miriam Vinceková, Mgr. 88
Možnosti využitia drevenej skladačky pri orientačnom posudzovaní vizuálno-priestorových schopností žiakov 1. ročníka základnej školy
Ways to Use a Wooden Puzzle in the Preliminary Assessment of Visual-Spatial Abilities in First-Grade Elementary School Students
Adam Zabłocki, Mgr. 89
Od reintegrácie k zamestnaniu – organizačné podmienky kontinuity podpory v centrách sociálnej integrácie (CIS) a centrách podpory sociálnej ekonomiky (OWES)
From Reintegration to Employment: Organizational Determinants of Support Continuity in Social Integration Centres and Social Economy Support Centres
Filip Zbigniew, Mgr. 91
Vplyv vojny na Ukrajine na nárast počtu ukrajinských občanov v poľských väzniciach
The Impact of the War in Ukraine on the Increasing Number of Ukrainian Citizens in Polish Prisons

POZVANÉ PREDNÁŠKY

Doc. Mgr. Martin Fronc, CSc.

Inštitút kresťanskej sociálnej politiky

REFORMY ŠKOLSTVA - POUČENIA Z MINULOSTI A VÝZVY PRE BUDÚCNOSŤ

Abstrakt:

Školstvo patrí k oblastiam, ktoré sú takmer nepretržite predmetom reforiem, pričom nie každá zmena prináša očakávané výsledky. Prednáška ponúkne stručný historický exkurz do vývoja vzdelávania – od tradície *Septem artes liberales*, cez reformy Márie Terézie a pôsobenie Adama Františka Kollára, reformu školstva v Uhorsku v roku 1868, až po reformné zásahy v období socializmu vrátane Havlínovej reformy a jej dôsledkov. Pozornosť bude venovaná aj vývoju slovenského školstva po roku 1989 a porovnaniu jeho výsledkov a fungovania so vzdelávacími systémami krajín Európskej únie, okrem iného na základe údajov *Education at a Glance*. Na príkladoch úspešných i menej úspešných reforiem sa príspevok pokúsi pomenovať prednosti a pretrvávajúce problémy slovenského školstva a zamyslieť sa nad tým, ako by mal vzdelávací systém fungovať, aby dokázal reagovať na potreby spoločnosti a súčasne si zachoval kontinuitu a kvalitu. Osobitná pozornosť bude venovaná vysokému školstvu, Bolonskému procesu a doktorandskému štúdiu ako vstupu mladého človeka do sveta vedy. Záverečná časť otvorí otázku, čo by malo byť skutočným obsahom doktorandského štúdia, ktoré aktivity sú nevyhnutné pre rozvoj budúceho vedca a ktoré požiadavky naopak doktorandom neprinášajú primeranú pridanú hodnotu.

EDUCATIONAL REFORMS: LESSONS FROM THE PAST AND CHALLENGES FOR THE FUTURE

Abstract:

Education is an area that has been subject to almost continuous reform, although not every change has produced the expected outcomes. This lecture will provide a brief historical overview of the development of education, from the tradition of the Septem Artes Liberales (Seven Liberal Arts), through the reforms of Maria Theresa and the contributions of Adam František Kollár, the educational reform of 1868 in the Kingdom of Hungary, to the reforms introduced during the socialist period, including Havlín's reform and its consequences. Attention will also be devoted to the development of the Slovak education system after 1989, comparing its performance and functioning with those of education systems in other European Union countries, drawing, among other sources, on data from Education at a Glance. Using examples of both successful and less successful reforms, the lecture will seek to identify the strengths and persistent challenges of the Slovak education system and reflect on how education should be structured and organised to respond effectively to societal needs while maintaining continuity and quality. Particular emphasis will be placed on higher education, the Bologna Process, and doctoral education as a gateway for young scholars entering the world of scientific research. The concluding section will address the fundamental question of what doctoral education should genuinely entail, which activities are essential for the development of future researchers, and which requirements, conversely, fail to provide doctoral candidates with meaningful added value.

Mgr. Dušana Babicová, PhD.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

VYUŽÍVANIE AI V DOKTORANDSKOM ŠTÚDIU: OD PRÁCE S ODBORNÝMI ZDROJMI PO PREZENTÁCIU VÝSLEDKOV

Abstrakt*:*

Generatívna umelá inteligencia prináša nové možnosti podpory činností, ktoré sú súčasťou doktorandského štúdia, vzdelávania a vedecko-výskumnej práce. Prednáška sa zameria na praktické využitie vybraných nástrojov generatívnej umelej inteligencie v akademickom prostredí. Pozornosť bude venovaná práci s odbornými zdrojmi a informáciami, tvorbe a úprave odborného obsahu, ako aj príprave a prezentovaniu výsledkov vedeckej práce. Na konkrétnych ukážkach budú predstavené spôsoby, ako môžu tieto nástroje podporiť doktoranda v rôznych oblastiach jeho akademickej činnosti. Súčasťou prednášky bude aj využitie generatívnej umelej inteligencie vo vzdelávaní, najmä pri tvorbe vzdelávacích materiálov a podpore učenia. Autorka predstaví možnosti práce s personalizovanými AI asistentmi a ďalšími aktuálnymi nástrojmi využiteľnými vo vysokoškolskom prostredí. Prednáška bude koncipovaná prakticky, s dôrazom na príklady a postupy využiteľné v každodennej akademickej praxi.

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DOCTORAL EDUCATION: FROM WORKING WITH SCHOLARLY SOURCES TO PRESENTING RESEARCH FINDINGS

Abstract:

Generative artificial intelligence (AI) offers new opportunities to support a wide range of activities associated with doctoral education, teaching, and scientific research. This lecture will focus on the practical application of selected generative AI tools in academic settings. Particular attention will be given to working with scholarly sources and information, creating and refining academic content, and preparing and presenting research findings. Through practical demonstrations, the lecture will illustrate how these tools can support doctoral candidates across various aspects of their academic and research activities. The lecture will also explore the use of generative AI in education, particularly in the development of educational materials and the facilitation of learning processes. The speaker will introduce opportunities for working with personalised AI assistants and other emerging tools applicable in higher education. The lecture will adopt a practice-oriented approach, emphasising concrete examples, methods, and procedures that can be readily integrated into everyday academic practice.

Prof. Róbert Lapko, Th.D. et PhD.

Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, v. v. i.; Centrum pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta; Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta

MIGRÁCIA NA STAROVEKOM BLÍZKOM VÝCHODE A V BIBLII

Abstrakt:

Migrácia predstavovala významnú súčasť života spoločností starovekého Blízkeho východu a zároveň patrí medzi dôležité témy biblických textov. Mobilita jednotlivcov i populačných skupín bola podmienená komplexným súborom politických, vojenských, socioekonomických a environmentálnych faktorov, pričom významnú úlohu zohrávali aj obchodné aktivity a stratégie zabezpečenia živobytia. Cieľom príspevku je ukázať, ako skúsenosť migrácie formovala identitu starovekých komunít a ako sa premietla do biblického obrazu cudzinca, domova a príslušnosti k spoločenstvu.

MIGRATION IN THE ANCIENT NEAR EAST AND THE BIBLE

Abstract:

Migration was a significant aspect of life in ancient Near Eastern societies and constitutes an important theme in biblical texts. The mobility of individuals and population groups was shaped by a complex interplay of political, military, socioeconomic, and environmental factors, with trade activities and livelihood strategies also playing a significant role. The aim of this presentation is to demonstrate how experiences of migration shaped the identities of ancient communities and how these experiences are reflected in biblical representations of the foreigner, home, and belonging to a community.

Mgr. Pavla Bicianová, BeL.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta

GEOGRAFIA ASISTOVANEJ SMRTI: AKO MÉDIÁ REFLEKTUJÚ NÁRAST EUTANÁZIE VO SVETE

Abstrakt:

Téma eutanázie patrí medzi najkontroverznejšie etické, právne a spoločenské otázky súčasnosti. Médiá zachytávajú nárast fenoménu tzv. asistovanej smrti vo svete, ktorý súvisí s aktuálnym legislatívnym vývojom v jednotlivých krajinách. Príspevok ponúka interdisciplinárny pohľad na problematiku eutanázie. Prostredníctvom bioetickej analýzy a mediálnej reflexie skúma autorka problém eutanázie v rôznych geografických a legislatívnych kontextoch. Pozornosť venuje aj naratívu individuálnej autonómie pacienta a argumentu tzv. klzkej plochy s dôrazom na zraniteľné skupiny obyvateľstva. Cieľom príspevku je ukázať, že mediálny obraz asistovanej smrti nie je len neutrálnym spravodajstvom, ale aktívnym prvkom formujúcim spoločnosť, ktorá následne posúva etické hranice ľudského života.

THE GEOGRAPHY OF ASSISTED DYING: HOW THE MEDIA PORTRAY THE GLOBAL RISE IN EUTHANASIA

Abstract:

Euthanasia remains one of the most controversial ethical, legal, and social issues of contemporary society. Media coverage reflects the growing prevalence of the phenomenon commonly referred to as assisted dying worldwide, a development closely associated with ongoing legislative changes in individual countries. This presentation offers an interdisciplinary perspective on euthanasia. Drawing on bioethical analysis and an examination of media representations, the author explores the issue of euthanasia across different geographical and legislative contexts. Particular attention is paid to the narrative of individual patient autonomy and the so-called slippery slope argument, with an emphasis on vulnerable population groups. The aim of the presentation is to demonstrate that media representations of assisted dying do not merely constitute neutral reporting but actively contribute to shaping societal attitudes, which may, in turn, shift the ethical boundaries surrounding human life.

PRÍSPEVKY NA KONFERENCIU

Branislav Babčo, Mgr.; doc. PaedDr. Nina Bodoríková, PhD.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE V DIGITÁLNOM VEKU: ROZVOJ KĽÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ DOSPELÝCH, LEKTOROV A INŠTITÚCIÍ

Abstrakt:

Súčasná spoločnosť prechádza zásadnou paradigmickou zmenou pod vplyvom akcelerovanej digitálnej transformácie, ktorá radikálne redefinuje požiadavky na kognitívnu flexibilitu a štruktúru kľúčových kompetencií dospelých, lektorov a vzdelávacích inštitúcií. Príspevok analyzuje Teoreticko-metodologické východiská andragogiky v podmienkach digitalizovaného vzdelávacieho procesu. V teoreticko-analytickej rovine sa štúdia zameriava na transformáciu profilu dospelého učiaceho sa, pričom sa dôraz kladie na prekonávanie digitálnej priepasti a kultivácie sebaregulačných mechanizmov v procese celoživotného vzdelávania.

LIFELONG LEARNING IN THE DIGITAL AGE: DEVELOPING KEY COMPETENCIES FOR ADULTS AND EDUCATORS

Abstract:

Contemporary society is undergoing a fundamental paradigmatic shift under the influence of accelerated digital transformation, which radically redefines the requirements for cognitive flexibility and the structure of key competencies among adults, educators, and educational institutions. The paper analyses the theoretical and methodological foundations of andragogy within the context of the digitized educational process. On a theoretical-analytical level, the paper focuses on the transformation of the adult learner's profile, with emphasis placed on bridging the digital divide and cultivating self-regulatory mechanisms within the lifelong learning process.

Judita Bagoniová, Mgr. Bc.

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta
Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

MOŽNOSTI A LIMITY VYUŽITIA GENERATÍVNEJ UMELEJ INTELIGENCIE V PRÁVNOM PREKLADE

Abstrakt:

Predkladaný príspevok sa zameriava na možnosti a limity využitia generatívnej umelej inteligencie pri preklade slovenských právnych textov do angličtiny. Dôraz je kladený na zachovanie právneho významu, terminologickú presnosť a prenos špecifík slovenského právneho prostredia do cieľového jazyka. Osobitná pozornosť sa venuje tomu, do akej miery dokážu nástroje generatívnej umelej inteligencie vytvárať prekladové riešenia, ktoré zohľadňujú nielen jazykovú stránku textu, ale aj jeho právny a kontextový rozmer. Výskum vychádza z kvalitatívnej komparatívnej analýzy účelovo vytvoreného korpusu zákona č. 71/1967 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon o správnom konaní (Správny poriadok). Predmetom analýzy sú anglické preklady generované nástrojmi ChatGPT, Google Gemini a Claude bez následného ľudského zásahu. Keďže skúmaný právny predpis nemá k dispozícii oficiálny anglický preklad, na účely komparácie sa vytvára referenčný preklad založený na terminologickej a právno-kontextovej analýze. Ten slúži ako porovnávacie východisko, nie ako jediný prípustný variant prekladu. Analýza sa zameriava na terminologickú presnosť, zachovanie právneho významu, jazykovú a právno-systémovú primeranosť a konzistentnosť prekladových riešení. Zistené rozdiely sa posudzujú s cieľom rozlíšiť významové a terminologické nedostatky od alternatívnych, kontextovo prijateľných riešení. Cieľom príspevku je poukázať a kategorizovať problematické aspekty AI-generovaných právnych prekladov a poukázať na ich význam pre odbornú prekladateľskú prax. Zistenia sa interpretujú v rámci európskeho kompetenčného rámca EMT (so zameraním na technologickú a prekladateľskú kompetenciu), najmä vo vzťahu ku schopnosti kriticky hodnotiť právny význam, overovať odbornú terminológiu a posudzovať vhodnosť AI-generovaných výstupov. Príspevok tak prispieva k diskusii o zodpovednom využívaní generatívnej umelej inteligencie v právnom preklade a o úlohe ľudského prekladateľa pri odbornej kontrole a následnej úprave týchto výstupov.

POSSIBILITIES AND LIMITS OF USING GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LEGAL TRANSLATION

Abstract:

This paper focuses on the capabilities and limitations of using generative AI in translations of Slovak legal texts into English. Emphasis is placed on preserving legal meaning, terminological accuracy, and transferring the specifics of the Slovak legal environment into the target language. Particular attention in paid to the extent to which generative AI tools can generate translation solutions that reflect not only the linguistic, but also legal and

contextual aspects. The research is based on qualitative competitive analysis of a purposively created corpus of Act No. 71/1967 Coll. on Administrative Proceedings (Administrative Procedural Code), as amended. The analysis examines English translations generated by ChatGPT, Google Gemini, and Claude without subsequent human intervention. Since the official legal translation of this act doesn´t exist, a reference translation based on terminological and legal-contextual analysis is created for comparison purposes. This reference translation serves as comparative basis rather than the sole admissible translation. The analysis focuses on terminological precision, preservation of legal meaning, linguistic and legal-systemic adequacy, and consistency of the translation solutions. Discovered discrepancies are evaluated to distinguish semantic and terminological deficiencies from alternative, contextually acceptable solutions. The paper aims to identify and categorise problematic aspects of AI-generated legal translations and highlight their significance for professional translation practice. The findings are interpreted within the European Master's in Translation (EMT) competence framework (specifically focusing on technological and translation competences), particularly regarding the ability to critically evaluate legal meaning, verify specialised terminology and assess the sustainability of AI-generated outputs. The paper contributes to the discussion on the responsible use of generative AI in legal translations and the role of human translator in professional quality control and post-editing of these outputs.

Monika Bartošová, Mgr.

Univerzita Mateja Bella v Banskej Bystrici, Filozofická fakulta

Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

JAZYK, MYSLENIE A KULTÚRA: LAKOFF, JOHNSON A ETNOLINGVISTICKÁ KONCEPTUALIZÁCIA PRÍRODNÝCH ŽIVLOV

Abstrakt:

Príspevok sa zameriava na teoretické a konceptuálne ukotvenie výskumu jazykovej konceptualizácie prírodných živlov. Východiskovým bodom je teória kognitívnej metafory Georgea Lakoffa a Marka Johnsona, podľa ktorej metafora sprostredkúva základný kognitívny mechanizmus poznávania. Prostredníctvom nej ľudská myseľ štruktúruje abstraktné a neuchopiteľné javy na základe telesnej a zmyslovej skúsenosti. Práca prepája tento univerzálny kognitívny rámec s etnolingvistickým prístupom Lublinskej školy (napr. J. Bartmiński). Tento rozmer umožňuje skúmať konceptuálne schémy metafor ako kultúrne a jazykovo podmienené entity, čím ukotvuje všeobecné kognitívne procesy v špecifickom kontexte slovenského jazykového obrazu sveta.

LANGUAGE, THOUGHT, AND CULTURE: LAKOFF, JOHNSON, AND THE ETHNOLINGUISTIC CONCEPTUALIZATION OF NATURAL ELEMENTS

Abstract:

The main focuses on the theoretical and conceptual grounding of research on the linguistic conceptualization of natural elements. The starting point is the theory of cognitive metaphor developed by George Lakoff and Mark Johnson, according to which metaphor serves as a fundamental cognitive mechanism of understanding. Through metaphor, the human mind structures abstract and elusive phenomena on the basis of bodily and sensory experience. The study connects this universal cognitive framework with the ethnolinguistic approach of the Lublin School of Ethnolinguistics (e.g., J. Bartmiński). This dimension makes it possible to examine conceptual metaphorical schemes as culturally and linguistically conditioned entities, thereby grounding general cognitive processes within the specific context of the Slovak linguistic picture of the world.

Miroslav Bendík, PaedDr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Sekcia 6: Zdravie, starostlivosť a kvalita života

LUKOSTREĽBA Z HĽADISKA PODPORY ZDRAVOTNE ORIENTOVANEJ ZDATNOSTI U ŽIAKOV

Abstrakt:

Uvedený výstup prezentuje a poukazuje na možnosti využitia lukostreľby z hľadiska podpory zdravotne orientovanej zdatnosti žiakov. Uvedené reaguje na sedentérny a hypokinecký životný štýl žiakov. Diverzita obsahu môže byť motivačná z hľadiska podpory žiakov.

ARCHERY FROM THE PERSPECTIVE OF PROMOTING HEALTH-ORIENTED FITNESS IN PUPILS

Abstract:

This output presents and highlights the potential uses of archery in supporting health-related fitness among students. It addresses the sedentary and hypokinetic lifestyles of students. The diversity of the content can serve as a motivating factor in supporting pupils.

Anhelina Betsanych, Mgr.

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta
Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

ÚLOHA UČITEĽSKÝCH KOGNÍCIÍ V IMPLEMENTÁCII PRINCÍPOV NA UČIACEHO SA ORIENTOVANEJ VÝUČBY V LINGVODIDAKTICKEJ PRAXI

Abstrakt:

Kurikulárna reforma zavádzaná na Slovensku od školského roka 2026/2027 prináša novú víziu vzdelávania a školstva. Jej úspešná implementácia závisí od viacerých faktorov, pričom kľúčovú úlohu zohráva učiteľ ako aktívny realizátor kurikulárnych zmien. Príspevok sa zameriava na vplyv učiteľských kognícií, chápaných ako súbor presvedčení a postojov ovplyvňujúcich pedagogické rozhodovanie, na implementáciu nového kurikula. Výskum využíva tri komplementárne metódy zberu údajov: riadené rozhovory, pozorovanie vyučovania a reflexívne výpovede učiteľov. Jeho cieľom je prispieť k hlbšiemu porozumeniu dosiaľ málo preskúmaného fenoménu v slovenskom výskumnom diskurze a formulovať praktické odporúčania na podporu úspešnej implementácie kurikulárnej reformy.

TEACHERS' COGNITION AS A MEDIATING FACTOR IN THE LIMITED IMPLEMENTATION OF LEARNER-ORIENTED PRINCIPLES IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

Abstract:

The curriculum reform introduced in Slovakia in the 2026/2027 school year brings a new vision of education and schooling. Its successful implementation depends on several factors, with teachers playing a key role as active agents of curricular change. This paper examines how teacher cognition, understood as a set of beliefs and attitudes that influence pedagogical decision-making, affects the implementation of the new curriculum. The study employs three complementary data collection methods: guided interviews, classroom observations, and teachers' reflective accounts. It aims to contribute to a deeper understanding of a phenomenon that remains underexplored in Slovak educational research and to formulate practical recommendations for supporting the successful implementation of the curriculum reform.

Natália Burgrová, Mgr., Radoslav Rusňák, doc., PhD.

Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

EKOLITERATÚRA A ENVIRONMENTÁLNE MOTÍVY V LITERATÚRE PRE DETI A ICH VZŤAH K POROZUMENIU TEXTU V MLADŠOM ŠKOLSKOM VEKU

Abstrakt:

Príspevok predstavuje projekt dizertačnej práce zameranej na porozumenie environmentálne orientovanej literatúre u žiakov 4. ročníka základnej školy. Súčasťou plánovaného výskumu bude didaktická analýza čítaniek pre 2. – 4. ročník základnej školy so zreteľom na environmentálnu tematiku. Kvalitatívny výskum sa zameria na konštruovanie významov a inferenčné procesy pri interpretácii vybraných textov a bude zahŕňať prípadové štúdie žiakov s rozdielnymi čitateľskými profilmi. Očakávaným prínosom budú podnety na rozvoj čitateľskej a environmentálnej gramotnosti v primárnom vzdelávaní.

ECO-LITERATURE AND ENVIRONMENTAL MOTIFS IN CHILDREN'S LITERATURE AND THEIR RELATIONSHIP TO READING COMPREHENSION IN YOUNGER SCHOOL-AGED CHILDREN

Abstract:

This paper presents a doctoral dissertation project focusing on fourth-grade primary school pupils' comprehension of environmentally themed literature. The planned research will include a didactic analysis of reading textbooks for grades 2–4, with particular attention to environmental themes. The qualitative study will explore meaning construction and inferential processes in pupils' interpretation of selected texts and will include case studies of pupils with different reading profiles. The findings are expected to provide insights to support the development of reading and environmental literacy in primary education.

Miroslav Čech, Mgr.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta

Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

UZNANIE BEZ ZAMESTNANIA? PRÁCA, DÔSTOJNOSŤ A SPOLOČENSKÁ PARTICIPÁCIA V ÉRE UMELEJ INTELIGENCIE A AUTOMATIZÁCIE

Abstrakt:

Platená práca predstavuje zdroj príjmu aj priestor utvárania identity, sociálnych vzťahov a spoločenského uznania. Príspevok filozoficko-eticky skúma, ako chrániť rovnocenné postavenie človeka v situáciách, keď umelá inteligencia a automatizácia obmedzujú jeho pracovné uplatnenie. Rozlišuje medzi inherentnou dôstojnosťou osoby, materiálnymi podmienkami autonómie a ocenením spoločenského prínosu. Odlišuje pritom rovný morálny rešpekt od diferencovaného oceňovania prospešných činností. Argumentuje, že riešenia založené na garantovanom príjme, ako je všeobecný základný príjem, môžu posilňovať existenčnú istotu a vyjadrovať uznanie rovného členstva, samy osebe však nezaručujú zmysluplné uplatnenie ani ocenenie individuálneho prínosu. Osobitnú pozornosť venuje neplatenej starostlivosti a občianskej angažovanosti ako formám spoločensky hodnotnej participácie mimo trhu. Záver obhajuje inštitúcie podporujúce dobrovoľnú a zmysluplnú participáciu a jej spoločenské uznávanie, pričom participácia nesmie byť podmienkou základného existenčného zabezpečenia.

RECOGNITION WITHOUT EMPLOYMENT? WORK, DIGNITY AND SOCIAL PARTICIPATION IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND AUTOMATION

Abstract:

Paid work is both a source of income and a context for the formation of identity, social relationships and social recognition. Through philosophical and ethical analysis, this paper examines how to safeguard individuals' equal standing when artificial intelligence and automation limit their employment opportunities. It distinguishes between the inherent dignity of the person, the material conditions of autonomy, and esteem for contributions to society. In doing so, it distinguishes equal moral respect from differential esteem for socially beneficial activities. It argues that approaches based on guaranteed income, such as universal basic income, can strengthen material security and express recognition of equal membership in society, but do not in themselves ensure opportunities for meaningful activity or esteem for individual contributions. Particular attention is paid to unpaid care work and civic engagement as forms of socially valuable participation beyond the market. The paper concludes by advocating institutions that support voluntary and meaningful participation and its social recognition, while maintaining that participation must not be a prerequisite for basic material security.

Adam Čvirik, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Sekcia 4: Sociálna práca, spoločnosť a interdisciplinárne výskumy

ŠKOLSKÝ SOCIÁLNY PRACOVNÍK V PODPORE INKLUZÍVNEHO PROSTREDIA ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá možnosťami pôsobenia školského sociálneho pracovníka pri podpore inkluzívneho prostredia slovenských základných škôl. Zameriava sa na sociálne a vzťahové problémy žiakov, spoluprácu školy s rodinou a vymedzenie úloh sociálneho pracovníka v rámci multidisciplinárnej podpory. Východiskom je predpoklad, že v školskom prostredí existujú potreby v oblasti sociálnej podpory žiakov a práce s rodinou, ktoré nie sú dostatočne pokryté existujúcimi odbornými profesiami. Cieľom je predstaviť teoretické východiská a návrh dizertačného výskumu, ktorý bude zisťovať reálnu potrebu školského sociálneho pracovníka v školách so školským podporným tímom aj bez neho. Plánovaný výskum prepája dotazníkové zisťovanie medzi pedagogickými a odbornými zamestnancami s pilotným overením navrhovaného modelu podpory prostredníctvom kazuistík. Pozornosť sa venuje aj rozdielom a prienikom kompetencií školského sociálneho pracovníka a sociálneho pedagóga a možnostiam ich spolupráce. Príspevok otvára diskusiu o zapojení školského sociálneho pracovníka do riešenia potrieb žiakov v prepojení školského, rodinného a komunitného prostredia.

THE SCHOOL SOCIAL WORKER'S ROLE IN SUPPORTING AN INCLUSIVE PRIMARY SCHOOL ENVIRONMENT

Abstract:

This paper explores the potential role of school social workers in supporting inclusive environments in Slovak primary schools. It focuses on pupils' social and relational difficulties, school–family collaboration, and the definition of the social worker's role within multidisciplinary support. The study builds on the assumption that schools have needs related to social support for pupils and work with families that are not adequately addressed by existing professional roles. Its aim is to present the theoretical foundations and design of doctoral research that will investigate the actual need for school social workers in schools with and without school support teams. The planned research combines a questionnaire survey among teaching and specialist staff with a pilot evaluation of a proposed support model through case studies. Attention is also given to differences and overlaps between the professional competencies of school social workers and social pedagogues, as well as opportunities for collaboration. The paper opens a discussion on involving school social workers in addressing pupils' needs across school, family, and community contexts.

Michaela Gáborová, Mgr.

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta

Sekcia 3: Spoločnosť, médiá a interdisciplinárne výskumy

KOMPOZITÁ S FAREBNOU ZLOŽKOU V BERNOLÁKOVOM SLOWÁRI

Abstrakt:

Príspevok predstavuje materiálovú analýzu pomenovaní farieb v päťjazyčnom lexikografickom diele Antona Bernoláka Slowár Slowenskí Češko-Laťinsko-Ňemecko-Uherskí s cieľom preskúmať výskyt pomenovaní farieb a spôsob ich vyjadrovania v období po prvej kodifikácii spisovnej slovenčiny. Na základe komplexnej excerpcie hesiel analyzujeme vybrané lexikálne jednotky označujúce farby z hľadiska ich výskytu, sémantiky a slovnodruhovej príslušnosti. Pozornosť sa venuje nielen farebným denotátom (hňedí), ale najmä špecifikám derivácie (černawí), kompozície (bílookí, zlatohlawení) a metaforickým pomenovaniam (káwowí). Príspevok sleduje zastúpenie kompozít pri jednotlivých farbách a analyzuje ich slovotvorné špecifiká. Výskum tak prináša ucelený pohľad na lexikálne a slovotvorné charakteristiky pomenovaní farieb zachytených v slovníku.

COMPOUNDS WITH A COLOUR COMPONENT IN BERNOLÁK'S SLOWÁR

Abstract:

This paper presents a material analysis of colour terms in Anton Bernolák's five-language dictionary Slowár Slowenskí Češko-Laťinsko-Ňemecko-Uherskí, with the aim of exploring the occurrence of colour terms and the ways they were expressed in the period following the first codification of standard Slovak. Based on a comprehensive excerpting of dictionary entries, the study analyses the selected lexical units denoting colours in terms of their occurrence, semantics, and part-of-speech classification. Attention is paid not only to colour denotations (hňedí), but especially to the specifics of derivation (černawí), compounding (bílookí, zlatohlawení), and metaphorical expressions (káwowí). The paper also examines the distribution of compound words across individual colours and analyses their word-formation characteristics. The study thus provides a comprehensive overview of the lexical and word-formation properties of colour terms captured in the dictionary.

Radoslava Gallová, Mgr.

Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

MIESTNY REGIÓN V UČEBNICIACH VLASTIVEDY PRE 3. ROČNÍK - KOMPARÁCIA DIDAKTICKÉHO SPRACOVANIA, TEXTOVEJ NÁROČNOSTI A PLOŠNEJ ŠTRUKTÚRY

Abstrakt:

Predkladaný príspevok porovnáva tematický celok Miestny región v dvoch pracovných učebniciach vlastivedy pre 3. ročník ZŠ. Cieľom je zhodnotiť ich rozsah a štruktúru, didaktickú vybavenosť, náročnosť výkladových textov a zastúpenie textovej, obrazovej a pracovnej zložky. Výskum bol realizovaný ako komparatívna obsahová analýza učebníc Dudášovej, Mäsiara a Muchovej (2018) a Kožuchovej a Matuškovej (2020). Didaktická vybavenosť sa hodnotila podľa Průchu, náročnosť desiatich textov z každej učebnice pomocou indexu LIX a metódy Nestler-Průcha-Pluskal; plošná analýza sledovala jednotlivé zložky na dvojstranách. Čiastkové výsledky ukazujú podobnú celkovú didaktickú vybavenosť oboch učebníc (55,56 % a 52,78 %), no rozdiely v náročnosti textov a ich plošnom spracovaní. Texty v učebnici Dudášovej a kol. dosiahli vyššiu priemernú náročnosť podľa LIX, zatiaľ čo učebnica Kožuchovej a Matuškovej vykázala vyššiu syntaktickú obťažnosť. Prvá učebnica zároveň poskytovala väčšiu obrazovú a pracovnú plochu. Zistenia poukazujú na prínos viacrozmerného hodnotenia učebníc..

THE LOCAL REGION IN THIRD-GRADE HOMELAND STUDIES TEXTBOOKS - A COMPARISON OF DIDACTIC DESIGN, TEXT DIFFICULTY, AND SPATIAL STRUCTURE

Abstract:

This paper compares the “Local Region” thematic unit in two homeland studies workbooks for third grade. It aims to assess the unit’s scope and structure, didactic features, the difficulty of its expository texts, and the space allocated to text, images, and student activities. The study used a comparative content analysis of the workbooks by Dudášová, Mäsiar and Muchová (2018) and Kožuchová and Matušková (2020). Didactic features were assessed using Průcha’s framework. The difficulty of ten texts from each workbook was analysed using the LIX index and the Nestler-Průcha-Pluskal method. The spatial analysis examined the area devoted to each component across the double-page spreads. Preliminary results indicate similar overall levels of didactic features in the two workbooks (55.56% and 52.78%), alongside differences in text difficulty and spatial design. Texts in the workbook by Dudášová et al. had a higher average LIX score, whereas the workbook by Kožuchová and Matušková showed greater syntactic difficulty. The former also allocated more space to images and student activities. These findings highlight the value of multidimensional textbook analysis..

Jana Girgová, Mgr.

Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

STREDOVEKÉ KLÁŠTORY V DEJEPISNÝCH EDUKAČNÝCH PUBLIKÁCIÁCH PRE ISCED 2 NA SLOVENSKU A V ČESKEJ REPUBLIKE

Abstrakt:

Kláštory patrili k nosným inštitúciám stredovekej spoločnosti. Ich odkaz, či už v podobe hodnôt, architektúry, kultúrnej krajiny alebo miestnej toponymie, dodnes implicitne spoluvytvára prostredie, v ktorom žijeme. Príspevok predstaví priebežné výsledky výskumu, ktorý porovnáva, nakoľko a akým spôsobom sa tento odkaz premieta do dejepisných edukačných publikácií pre ISCED 2 na Slovensku a v Českej republike. Na základe kvalitatívnej obsahovej analýzy 107 publikácií (31 slovenských a 76 českých) sa zameria na frekvenciu výskytu témy, funkcie kláštora, ktoré publikácie žiakom sprostredkúvajú, koncepciu úloh a mieru, v akej tému približujú prostredníctvom konkrétnych domácich kláštorov. V závere poukáže na prednosti a rezervy skúmaných publikácií a na podnety, ktoré z porovnania s českými publikáciami vyplývajú pre rozvoj slovenských edukačných publikácií v kontexte prebiehajúcej kurikulárnej reformy.

MEDIEVAL MONASTERIES IN HISTORY EDUCATIONAL PUBLICATIONS FOR ISCED 2 IN SLOVAKIA AND THE CZECH REPUBLIC

Abstract:

Monasteries were among the key institutions of medieval society. Their legacy, whether in the form of values, architecture, the cultural landscape or local toponymy, still implicitly shapes the environment in which we live today. The paper presents preliminary findings of research that compares both the extent and the manner in which this legacy is reflected in history educational publications for ISCED 2 in Slovakia and the Czech Republic. Based on a qualitative content analysis of 107 publications (31 Slovak and 76 Czech), it focuses on the frequency with which the topic occurs, the functions of the monastery conveyed to pupils, the design of related tasks, and the extent to which the topic is presented through specific domestic monasteries. In conclusion, it highlights the strengths and limitations of the publications examined and the insights that the comparison with Czech publications offers for the development of Slovak educational publications in the context of the ongoing curricular reform.

Gibrilla Henry, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Sekcia 4: Sociálna práca, spoločnosť a interdisciplinárne výskumy

HUMAN OVERSIGHT OF GENERATIVE AI-ASSISTED SOCIAL WORK DOCUMENTATION: A SYSTEMATIC REVIEW

Abstract:

As a growing phenomenon, the introduction of artificial intelligence and Generative AI is changing many professions, agencies, schools, and society as a whole, while at the same time bringing some problems relating to ethics and practice. In the social work field, GenAI have been used for different purposes. One key area is social work documentation, which involves using Artificial Intelligence to help social workers handle client case notes, transcribing, recording, summarising, etc. One safeguard procedure implemented is the human oversight of GenAI, which has mostly been proposed to check AI outputs, though this does not guarantee meaningful oversight of the results. This paper assesses the use of GenAI in assisting social work documentation and what meaningful oversight involves and how practitioners can retain their professional judgment and accountability. Methods: The systematic literature review method was used with the PRISMA 2020 Framework, with the research questions focusing on: how GenAI is used to support or reproduce documentation in social work daily practices, how human oversight is implemented, what factors may serve as enablers or hindrances for professionals' control, as well as what implications there are for professional responsibility, documentation and ethical practice. The study used two databases, Scopus and Web of Science, to search literature surrounding the phenomenon. Three key building concepts were used throughout the search: “artificial intelligence and GenAI”, “human services and social work” and “social work documentation”. The search yielded 2,452 database records. Scopus n= 146 and WoS = 2,306. The study used strict eligibility criteria, including studies that focus on social work, large language models, human service, professional documentation and judgement, accountability, etc. After screening using Excel spreadsheets, only six publications met these criteria. Findings: The review revealed the following: GenAI helped social workers to record, transcribe, and summarise, restructure notes, and also help social workers draft professional documentation. Regarding the human oversight function, studies reported social workers using reviewing and editing GenAI outputs, supplementing, selecting, and rejecting them, though the studies reported that social workers do not always do it in depth. This supports the argument that the presence of a practitioner does not necessarily imply proper safeguarding of GenAI outputs. For the enablers or hindrances to human oversight, workload pressures and over-reliance are regarded as constraints to human oversight, while training, privacy protections, and governance are key enablers in supporting human oversight. The implication for practice is that human oversight may be good, but there is a need to resolve issues compromising our clients' privacy, client representation, consent and accountability. In conclusion, this study therefore distinguishes between nominal and meaningful human oversight among social workers, and argues that meaningful oversight should be understood as a socio-technical professional practice that requires full practitioner control within appropriate organisational conditions.

Lenka Horváthová, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta
Sekcia 4: Sociálna práca, spoločnosť a interdisciplinárne výskumy

VYBRANÉ FORMY RIZIKOVÉHO SPRÁVANIA U ADOLESCENTOV V CENTRÁCH PRE DETI A RODINY V SÚVISLOSTI S VYBRANÝMI PSYCHOSOCIÁLNYMI PREMENNÝMI. PREDBEŽNÉ VÝSLEDKY PILOTNÉHO VÝSKUMU

Abstrakt:

Príspevok prezentuje vybrané výsledky pilotnej fázy kvantitatívneho výskumu zameraného na rizikové správanie adolescentov vyrastajúcich v centrách pre deti a rodiny na Slovensku. Pozornosť sa sústreďuje na výskyt rizikových typov správania pri používaní internetu a pri užívaní návykových látok, ako aj ďalšie rizikové prejavy správania a ich súvislosti s vybranými psychosociálnymi premennými. Cieľom je predstaviť predbežné zistenia pilotného výskumu, poukázať na možné súvislosti medzi sledovanými oblasťami a identifikovať podnety pre ďalšie skúmanie rizikového správania adolescentov v prostredí náhradnej starostlivosti. Pilotná fáza zároveň prispieva k overeniu výskumného nástroja a spresneniu metodologického postupu nadväzujúceho výskumu.

SELECTED FORMS OF RISKY BEHAVIOR AMONG ADOLESCENTS IN CHILDREN AND FAMILY CENTERS IN RELATION TO SELECTED PSYCHOSOCIAL VARIABLES. PILOT STUDY RESULTS

Abstract:

This paper presents selected results from the pilot phase of a quantitative study focusing on risky behaviors among adolescents growing up in children's and family centers in Slovakia. The focus is on the prevalence of risky behaviors related to internet use and substance use, as well as other risky behavioral manifestations and their associations with selected psychosocial variables. The aim is to present the preliminary findings of the pilot study, highlight possible associations between the areas under investigation, and identify avenues for further research into risky behavior among adolescents in foster care. The pilot phase also contributes to the validation of the research instrument and the refinement of the methodological approach for follow-up research.

Petra Horváthová, Mgr.

Trnavská univerzita v Trnave, Filozofická fakulta

Sekcia 3: Spoločnosť, médiá a interdisciplinárne výskumy

POSTOJE K INVÁZII V ROKU 1968 A ICH SÚVISLOSŤ SO SÚČASNOU GEOPOLITICKOU ORIENTÁCIOU

Abstrakt:

Príspevok sa venuje postojom k invázii vojsk Varšavskej zmluvy do Československa v roku 1968 a ich súvislosti so súčasnou geopolitickou orientáciou obyvateľov Slovenska. Vychádza z analýzy údajov dotazníkového výskumu a skúma, ako sa hodnotenie tejto historickej udalosti líši v závislosti od zahraničnopolitických preferencií respondentov. Pozornosť venuje odmietaniu a ospravedlňovaniu inváze, ale aj neutrálnym a nerozhodným postojom. Cieľom príspevku je ukázať, ako kolektívna pamäť udalostí roku 1968 súvisí so súčasnými predstavami o politickom smerovaní Slovenska.

ATTITUDES TOWARDS THE 1968 INVASION AND GEOPOLITICAL ORIENTATION IN SLOVAKIA

Abstract:

The paper examines attitudes towards the 1968 Warsaw Pact invasion of Czechoslovakia and their relationship with the current geopolitical orientation of Slovakia's population. Drawing on survey data, it explores how assessments of this historical event vary according to respondents' foreign policy preferences. It considers rejection and justification of the invasion, as well as neutral and undecided responses. The aim is to explore the connection between interpretations of the past and contemporary views on Slovakia's foreign policy direction.

Patrik Hrabovec, Mgr.

Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta masmediálnej komunikácie

Sekcia 3: Spoločnosť, médiá a interdisciplinárne výskumy

O POTREBE DIGITÁLNEJ ROVNOVÁHY GENERÁCIE Z V AKADEMICKOM ŽIVOTE

Abstrakt:

Doktorandské štúdium na Slovensku si vyžaduje flexibilný prístup, ktorý zahŕňa priebežnú tvorbu vedeckých príspevkov v časovej réžii doktoranda, projektovú činnosť a zber pedagogických skúseností. Do tohto procesu vstupuje generácia Z (1997 až 2012; Dimock, 2019), ktorá síce vyrastala s digitálnymi technológiami, no často nemá rozvinuté zručnosti na udržanie rovnováhy medzi digitálnym svetom, študijnými záväzkami a osobným životom. Príspevok vychádza z koncepcie digitálnej životnej rovnováhy (Vanden Abeele, 2020; Duradoni et al., 2022), ktorá nesústredí koncept digital-life balance iba na problém závislosti, ale celkovo ako subjektívny stav vnímanej rovnováhy medzi časom online a offline. Tento stav možno merať (napr. škálou DLBS) a cieleným rozvojom zručností ho zlepšovať. Z literatúry vyplýva, že odpojenie tiež nie je riešením, pretože horší well-being majú nielen intenzívni používatelia, ale aj ľudia, ktorí digitálne médiá nepoužívajú takmer vôbec (Twenge, 2019). Copingové zručnosti (výber zdrojov, nastavenie zariadení proti rušeniu) rovnako súvisia s well-beingom (Büchi et al., 2019), avšak samotné aplikácie na digitálny well-being čas na obrazovke neznižujú (Parry et al., 2023). Príspevok predstavuje koncepčný rámec a stratégie na jeho dosiahnutie, ako Digital Habits Checkup (Project Zero, 2021), Newportov digital declutter (Newport, 2019; Kačinová & Hurajová, 2022) a dvojtýždňové obmedzenie internetu (Castelo & Kushlev, 2025) a iné. Tieto stratégie doktorand zasadzuje do kontextu vlastného štúdia.

ABOUT THE NEED FOR DIGITAL BALANCE OF GENERATION Z IN ACADEMIC LIFE

Abstract:

Doctoral studies in Slovakia require a flexible approach that includes the ongoing writing of research papers on the student's own schedule, project activities, and the acquiring of pedagogical experience. Generation Z (1997 to 2012; Dimock, 2019), who, although they grew up with digital technologies, often lack the skills to maintain a balance between the digital world, academic commitments, and their personal lives. This paper is based on the concept of digital life balance (Vanden Abeele, 2020; Duradoni et al., 2022), which does not limit the concept solely to the issue of addiction but rather views it broadly as a subjective state of perceived balance between time spent online and offline. This state can be measured (e.g., using the DLBS scale) and improved through targeted skill development. The literature suggests that disconnection is not a solution either, as poorer well-being is observed not only among heavy users but also among people who use digital media almost never (Twenge, 2019). Coping skills (selecting resources, configuring devices to minimize distractions) are also linked to well-being (Büchi et al., 2019); however, digital well-being apps alone do not reduce screen time (Parry et al., 2023). This

paper outlines a conceptual framework and strategies for achieving it, such as the Digital Habits Checkup (Project Zero, 2021), Newport's digital declutter (Newport, 2019; Kačinová & Hurajová, 2022), and a two-week internet restriction (Castelo & Kushlev, 2025) and other. The PhD student places these strategies within the context of their own studies.

Mária Hrobková, PaedDr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

INOVATÍVNE A KONVENČNÉ METÓDY VO VÝUČBE ANGLICKÉHO JAZYKA V PRIMÁRNOM VZDELÁVANÍ

Abstrakt:

Výber vhodných didaktických metód zohráva významnú úlohu vo výučbe anglického jazyka v primárnom vzdelávaní. Teoretická časť príspevku sa venuje problematike efektívneho učenia, individuálnym osobitostiam žiakov mladšieho školského veku a vybraným didaktickým metódam, konkrétne multisenzorickému učeniu, gamifikácii a kontextovému učeniu. Výskumná časť sa zameriava na skúmanie efektivity vyučovacích metód vo výučbe anglického jazyka prostredníctvom didaktických testov realizovaných u žiakov 2., 3. a 4. ročníka počas obdobia aplikácie inovatívnych didaktických metód v prvom polroku a konvenčných vyučovacích metód v druhom polroku. Analýza sleduje rozdiely medzi oboma obdobiami výučby v jednotlivých ročníkoch, ako aj rozdiely medzi samotnými ročníkmi. Príspevok prináša poznatky o efektivite skúmaných vyučovacích prístupov vo výučbe anglického jazyka na primárnom stupni vzdelávania.

INNOVATIVE AND CONVENTIONAL METHODS IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING IN PRIMARY EDUCATION

Abstract:

The selection of appropriate teaching methods plays a significant role in English language instruction at the primary level of education. The theoretical part of the paper deals with effective learning, individual characteristics of primary school pupils, and selected teaching methods, namely multisensory learning, gamification, and contextual learning. The research part focuses on examining the effectiveness of teaching methods in English language instruction through achievement tests administered to pupils in Grades 2, 3, and 4. The study was conducted over two terms, with innovative teaching methods implemented in the first term and conventional teaching methods in the second term. The analysis examines differences between the two instructional periods within each grade, as well as differences among the grades themselves. The paper provides insights into the effectiveness of the examined teaching approaches in English language teaching at the primary level of education.

Matúš Imrich, SSLic.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta

Sekcia 5: Náboženstvo, teológia a spiritualita

PREPOJENIA MEDZI MOJŽIŠOVOU PIESŇOU V DT 32 A DEUTERO-IZAIÁŠOM

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá literárnymi a teologickými prepojeniami medzi Mojžišovou piesňou v Dt 32 a textami tzv. Deutero-Izaiáša, s dôrazom na kapitoly 40 – 48. Najprv sa porovnávané pasáže vymedzujú z hľadiska ich kompozície a kontextu. Následne sa analyzujú kľúčové tematické paralely, akými sú neporovnateľnosť Boha Jahveho, bezmocnosť modiel, Boh ako stvoriteľ a bojovník či motív pamäte. Prepojenosť oboch textov sa napokon dokladá podrobným rozborom špecifickej slovnej zásoby.

CONNECTIONS BETWEEN THE SONG OF MOSES IN DEUT 32 AND DEUTERO-ISAIAH

Abstract:

The presentation examines the literary and theological connections between the Song of Moses in Deut 32 and the texts of Deutero-Isaiah, with a specific focus on chapters 40–48. The text first delimits the compared passages in terms of their composition and context. It then analyzes key thematic parallels, such as the incomparability of God Yhwh, the powerlessness of idols, God as creator and warrior, and the theme of remembrance. The close affinity between the two texts is demonstrated also through a detailed analysis of specific vocabulary.

Marián Janík, Ing. Mgr. PhD.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta

Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

HROMADA ČI CELOK? JEDNOTA A INDIVIDUALITA ANORGANICKÝCH SUBSTANCIÍ

Abstrakt:

Pri živých organizmoch sa jednota celku zvyčajne pokladá za nespornú, pri anorganických veciach však nie je jasné, či ide o skutočné individuálne celky, alebo len o hromady. Keďže všetky materiálne veci sú zložené z mikroskopických častíc, zdá sa, že nie sú ničím viac než ich súčtom. Príspevok skúma, či a za akých podmienok možno v anorganickej prírode hovoriť o celku, ktorý je viac než nahromadenie častí. Navrhuje kritérium založené na tom, ako sa vec správa pri zmene svojho zloženia, a z neho odvodzuje podmienky individuality. Kritérium vychádza z aristotelovsko-tomistického pojmu substanciálnej formy a overuje sa na modelových prípadoch od hromady piesku po kryštál. Cieľom je vymedziť hranicu medzi hromadou a substanciou, ktorá by bola zlučiteľná s poznatkami súčasnej chémie.

HEAP OR WHOLE? UNITY AND INDIVIDUALITY OF INORGANIC SUBSTANCES

Abstract:

The unity of a living organism is generally regarded as beyond dispute. In the case of inorganic things, however, it is unclear whether they are genuine individual wholes or merely heaps. Since all material things are composed of microscopic particles, they seem to be nothing more than the sum of those particles. This talk examines whether, and under what conditions, we can speak in inorganic nature of a whole that is more than an accumulation of parts. It proposes a criterion based on how a thing behaves when its composition changes, and from this derives conditions of individuality. The criterion draws on the Aristotelian-Thomistic notion of substantial form and is tested on model cases ranging from a heap of sand to a crystal. The aim is to delineate a boundary between a heap and a substance that would be compatible with the findings of contemporary chemistry.

Andrej Janoťák, PhDr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta

Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

MOŽNOSTI A LIMITY PRAMEŇOV K CYPRIÁNOVMU MORU

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá pramennou bázou k Cypriánovmu moru (asi 249 – 270), ktorému sa v posledných rokoch venuje zvýšená pozornosť. Príspevok zhromažďuje všetky dostupné priame a nepriame literárne svedectvá o tejto neskoroantickej epidémii, kriticky ich analyzuje a vyhodnocuje ich relevanciu pre historický výskum, pričom zohľadňuje ich nerovnomernosť a rozdielnu kvalitu. Príspevok prihliada aj na numizmatické, papyrologické a archeologické dôkazy. Cieľom príspevku je poskytnúť aktualizovaný pohľad na tieto pramene a stručne načrtnúť možnosti a limity ďalšieho bádania.

POSSIBILITIES AND LIMITATIONS OF SOURCES REGARDING THE CYPRIAN PLAGUE

Abstract:

This paper examines the source material concerning the Plague of Cyprian (c. 249–270)—an event that has garnered increased attention in recent years. It gathers all available direct and indirect literary accounts of this Late Antique epidemic, critically analyzes them, and evaluates their relevance for historical research, while accounting for their uneven nature and varying quality. The paper also considers numismatic, papyrological, and archaeological evidence. It aims to offer an updated perspective on these sources and briefly outline the possibilities and limitations for future research.

Jana Jarimová, Mgr.

Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta

Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

MEDZI SPOLUÚČASŤOU A POMOCOU: HISTORICKO-PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY ĽUDSKÉHO SPRÁVANIA POČAS PRENASLEDOVANIA ŽIDOVSKÉHO OBYVATEĽSTVA PO VIEDENSKEJ ARBITRÁŽI

Abstrakt:

Príspevok sa zameriava na rôzne podoby ľudského správania počas prenasledovania židovského obyvateľstva po Prvej viedenskej arbitráži v roku 1938. Prostredníctvom prepojenia historického a sociálno-psychologického prístupu skúma prejavy spoluúčasti, prispôsobenia sa, pasivity, pomoci a odporu v podmienkach narastajúcej diskriminácie a prenasledovania. Pozornosť venuje faktorom, ktoré mohli ovplyvňovať rozhodovanie jednotlivcov, najmä sociálnym normám, poslušnosti autorite, strachu a osobnej zodpovednosti. Cieľom príspevku je poukázať na rozmanitosť ľudských reakcií v konkrétnych historických okolnostiach a predstaviť možnosti sociálno-psychologickej interpretácie historických prameňov. Príspevok zároveň otvára otázku morálnej zodpovednosti jednotlivca v situáciách, keď sú základné práva a dôstojnosť človeka systematicky porušované.

BETWEEN COMPLICITY AND ASSISTANCE: HISTORICAL AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF HUMAN BEHAVIOUR DURING THE PERSECUTION OF THE JEWISH POPULATION AFTER THE FIRST VIENNA AWARD

Abstract:

This paper examines different forms of human behaviour during the persecution of the Jewish population following the First Vienna Award of 1938. By combining historical and social-psychological perspectives, it explores manifestations of complicity, conformity, passivity, assistance, and resistance in the context of increasing discrimination and persecution. Particular attention is paid to factors that may have influenced individual decision-making, especially social norms, obedience to authority, fear, and personal responsibility. The aim of the paper is to highlight the diversity of human responses under specific historical circumstances and to demonstrate the potential of social-psychological approaches to interpreting historical sources. The paper also raises the question of individual moral responsibility in situations where fundamental human rights and human dignity are systematically violated.

Patrícia Javorková, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Sekcia 4: Sociálna práca, spoločnosť a interdisciplinárne výskumy

EXCESÍVNE POUŽÍVANIE INTERNETU U VYSOKOŠKOLSKÝCH ŠTUDENTOV: OD VÝSLEDKOV PILOTNEJ ŠTÚDIE K ROZŠÍRENIU VÝSKUMNÉHO NÁSTROJA

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá excesívnym používaním internetu (EPI) u vysokoškolských študentov a jeho súvislosťami s vybranými psychosociálnymi premennými. Vychádza z výsledkov kvantitatívnej pilotnej štúdie realizovanej v období od marca do mája 2025 na výskumnom súbore 200 študentov Katolíckej univerzity v Ružomberku. Pozornosť sa sústreďuje na vzťahy medzi EPI a problémami s pozornosťou, emocionálnymi problémami, vyhľadávaním intenzívnych zážitkov a životnou spokojnosťou. Výsledky poukázali na štatisticky významné súvislosti medzi sledovanými premennými, pričom najsilnejšie vzťahy boli identifikované pri problémoch s pozornosťou a emocionálnych problémoch. Osobitný dôraz sa kladie na využitie pilotných zistení pri obsahovom spresnení výskumného nástroja, najmä jeho rozšírení o štandardizované škály strachu zo zmeškania (FoMO) a nomofóbie. Príspevok poukazuje na význam systematického skúmania psychosociálnych súvislostí digitálneho správania v kontexte sociálnej práce.

EXCESSIVE INTERNET USE AMONG UNIVERSITY STUDENTS: FROM PILOT STUDY FINDINGS TO THE EXPANSION OF THE RESEARCH INSTRUMENT

Abstract:

This paper examines excessive internet use (EPI) amongst university students and its associations with selected psychosocial variables. It is based on the results of a quantitative pilot study conducted between March and May 2025 on a sample of 200 students at the Catholic University in Ružomberok. The focus is on the relationships between EPI and attention problems, emotional problems, sensation seeking and life satisfaction. The results indicated statistically significant correlations between the variables under investigation, with the strongest relationships identified in relation to attention problems and emotional problems. Particular emphasis is placed on utilising the pilot findings to refine the content of the research instrument, notably by extending it to include standardised scales measuring fear of missing out (FoMO) and nomophobia. The paper highlights the importance of systematically examining the psychosocial contexts of digital behaviour within the context of social work.

Nikola Jurčová, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta
Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

„ĽUDSTVO" AKO ESENCIÁLNE SPORNÝ POJEM

Abstrakt:

Príspevok analyzuje pojem „ľudstvo“ (humankind) ako esenciálne sporný koncept na základe filozofickej teórie W. B. Gallieho. Pomocou etymologickej analýzy lingvistických dát najskôr mapuje historický posun od rodovo zaťaženého výrazu k rodovo neutrálnemu pojmu. Následne aplikuje sedem Gallieho kritérií priamo na koncept ľudstva. Týmto demonštruje jeho normatívnu hodnotu a vnútornú komplexnosť. Práca rozčleňuje štruktúru tohto pojmu na štyri základné aspekty, a to biologický, racionálny, morálny a kultúrny. Príspevok ukazuje, ako jednotlivé vedecké disciplíny, napríklad biológia a filozofia, súperia o dominanciu a presadenie vlastného rebríčka dôležitosti týchto zložiek. V kontexte technologického pokroku poukazuje aj na otvorenosť tohto konceptu voči budúcim zmenám. V závere príspevok argumentuje, že neustály akademický spor o význam pojmu ľudstvo nie je problémom, ale produktívnym nástrojom na ochranu spoločenských hodnôt.

"HUMANKIND“ AS AN ESSENTIALLY CONTESTED CONCEPT

Abstract:

The paper analyses the concept of “humankind” as an essentially contested concept based on W. B. Gallie’s philosophical theory. Through an etymological analysis of linguistic data, it first traces the historical shift from a gender-biased to a gender-neutral term. Then, it applies Gallie’s seven criteria directly to the concept of humankind, thereby demonstrating its normative value and internal complexity. The paper distinguishes four fundamental dimensions of the concept: biological, rational, moral, and cultural. It illustrates how different academic disciplines, such as biology and philosophy, compete for dominance and importance among these dimensions. In the context of technological progress, the paper also highlights the concept’s openness to future change. Finally, it argues that the ongoing academic dispute over the meaning of “humankind” is not a problem, but rather a productive tool for the protection of societal values.

Viera Jurková, PhDr.

Trnavská univerzita v Trnave, Filozofická fakulta

Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

ODBORNOSŤ VERZUS IDEOLÓGIA? VPLYV IDEOLOGIZÁCIE NA VOJENSKÉ ŠKOLSTVO V ČESKOSLOVENSKU V ROKOCH 1948 – 1989

Abstrakt:

Autorka sa bude v príspevku venovať postaveniu politickej a ideologickej výchovy v systéme československého vojenského vzdelávania, jej premietnutiu do učebných plánov, personálnej politiky a požiadaviek kladených na absolventov vojenských škôl. Zároveň bude sledovať ako sa vzájomný vzťah odbornej pripravenosti a politickej spoľahlivosti menil v jednotlivých etapách vývoja Československej ľudovej armády. Cieľom príspevku je poukázať na konkrétne prejavy ideologizácie vojenského školstva a posúdiť, do akej miery ovplyvňovala jeho primárnu úlohu – prípravu odborne kvalifikovaného dôstojníckeho zboru.

PROFESSIONAL COMPETENCE VERSUS IDEOLOGY? THE IMPACT OF IDEOLOGIZATION ON MILITARY EDUCATION IN CZECHOSLOVAKIA, 1948–1989

Abstract:

The paper examines the role of political and ideological education within the Czechoslovak military education system, focusing on its incorporation into curricula, personnel policies, and the requirements imposed on graduates of military schools. It also explores how the relationship between professional competence and political reliability evolved throughout the different stages of the Czechoslovak People's Army's development. The aim of the paper is to identify specific manifestations of ideologization in military education and to assess the extent to which they affected its primary role – the training of a professionally qualified officer corps.

Kristína Kafríková, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta
Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika a psychológia

VNÍMANIE OBSAHOVÉHO ZAMERANIA A VYUŽÍVANIA OUTDOOROVÉHO VZDELÁVANIA V PRIMÁRNOM VZDELÁVANÍ

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá vnímaním obsahového zamerania outdoorového vzdelávania a jeho využívaním vo vzdelávacích oblastiach primárneho vzdelávania. Cieľom príspevku je opísať, ako pedagógovia primárneho vzdelávania vnímajú obsahové zameranie outdoorového vzdelávania a v ktorých vzdelávacích oblastiach uvádzajú jeho využívanie, s dôrazom na oblasti mimo prírodovedných predmetov a environmentálnej výchovy. Výskum sa uskutočnil v školskom roku 2025/2026 prostredníctvom neštandardizovaného dotazníka, pričom sa výskumu zúčastnilo 113 pedagógov primárneho vzdelávania. Zistenia dokumentujú nerovnomerné zastúpenie využitia ponúkaných vzdelávacích oblastí a ponúkajú podnety na objasňovanie obsahových možností outdoorového vzdelávania.

PERCEPTIONS OF THE CONTENT FOCUS AND USE OF OUTDOOR EDUCATION IN PRIMARY EDUCATION

Abstract:

This article examines perceptions of the curricular scope of outdoor education and its use across learning areas in primary education. It aims to describe how primary school teachers perceive the curricular scope of outdoor education and the learning areas in which they report using it, with particular emphasis on areas beyond science subjects and environmental education. The study was conducted during the 2025/2026 school year using a non-standardised questionnaire and involved 113 primary school teachers. The findings reveal uneven use of outdoor education across the learning areas included in the questionnaire and provide a basis for further clarification of its curricular possibilities.

Lesana Kmeťová, RNDr.; doc. RNDr. Eva Petrejčíková, PhD.;
Peter Šimčík, Mgr; RNDr. Jana Gaľová, PhD.

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied
Sekcia 6: Zdravie, starostlivosť a kvalita života

BOLI NA SLOVENSKU VYKONÁVANÉ PITVY UŽ PRED VZNIKOM NEMOCNÍC? TRI PRÍPADY KOSTROVÝCH POZOSTATKOV S PREPÍLENÝMI LEBKAMI.

Abstrakt:

Príspevok prezentuje antropologickú analýzu kostrových pozostatkov troch jedincov z novovekého cintorína Sv. Kríža v Košiciach, u ktorých boli identifikované posmrtné stopy po úmyselnom otvorení lebečnej dutiny. Vo všetkých prípadoch bola klenba lebky oddelená od lebečnej bázy pravidelným cirkulárnym rezom s hladkými okrajmi a zachovanými stopami po chirurgickej pílke, avšak, žiadne ďalšie zásahy na zvyšných častiach kostry sledované neboli. Mimoriadne zaujímavá je ale skutočnosť, že za obdobie fungovania cintorína nie sú z Košíc a okolia známe žiadne písomné záznamy o vykonávaní pitiev ani o existencii pracovísk, ako je nemocnica či univerzita, kde by mohli byť takéto úkony vykonané. Popisované prípady tak môžu predstavovať jedny z najstarších osteologických dôkazov vykonávania pitiev na území Slovenska, ešte pred vznikom špecializovaných inštitúcií.

WERE AUTOPSIES PERFORMED IN SLOVAKIA EVEN BEFORE HOSPITALS WERE ESTABLISHED? THREE CASES OF SKELETAL REMAINS WITH SAWED SKULLS.

Abstract:

The paper presents an anthropological analysis of the skeletal remains of three individuals from the Early Modern cemetery of Sv. Kríž in Košice, in whom post-mortem evidence of intentional opening of the cranial cavity was identified. In all cases, the cranial vault was separated from the cranial base by a regular circumferential cut with smooth margins and preserved traces of a surgical saw; however, no other interventions were observed on the remaining parts of the skeleton. Particularly noteworthy is the fact that, for the period during which the cemetery was in use, no written records are known from Košice and its surroundings documenting the performance of autopsies or the existence of institutions, such as a hospital or university, where such procedures could have been carried out. The described cases may therefore represent some of the earliest osteological evidence of autopsy practice in the territory of present-day Slovakia, predating the establishment of specialized institutions.

Zuzana Knižková, Mgr.

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta

Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

JAZYKOVÁ REALIZÁCIA A ZACHOVANIE MODÁLNEHO VÝZNAMU V AUTOMATIZOVANOM PREKLADE MEDICÍNSKYCH TEXTOV

Abstrakt:

Vyjadrovanie možnosti a pravdepodobnosti predstavuje dôležitú súčasť medicínskeho diskurzu, keďže umožňuje diferencovať mieru istoty odborných tvrdení. Príspevok skúma, ako nástroje ChatGPT a DeepL prekladajú anglické modálne slovesá vyjadrujúce možnosť a pravdepodobnosť do slovenčiny a do akej miery sa pritom zachováva ich modálny význam. Výskumný materiál tvorí paralelný korpus odborných medicínskych textov a ich needitovaných slovenských prekladov. Kvalitatívna komparatívna analýza sa zameriava na prekladové riešenia využívajúce modálne a lexikálne slovesá a na významové posuny vznikajúce pri prenose modality. Osobitná pozornosť sa venuje prípadom, v ktorých preklad oslabuje alebo odstraňuje modálne zjemnenie a prezentuje potenciálne javy ako isté skutočnosti. Výskum prispeje k identifikácii situácií, v ktorých môže automatizovaný preklad meniť interpretáciu miery istoty odborných tvrdení, čo je dôležité pre presný prenos informácií v medicínskej komunikácii.

LINGUISTIC REALIZATION AND PRESERVATION OF MODAL MEANING IN THE AUTOMATED TRANSLATION OF MEDICAL TEXTS

Abstract:

Expressing possibility and probability constitutes an important component of medical discourse, as it enables the differentiation of the degree of certainty associated with expert claims. This paper examines how ChatGPT and DeepL translate English modal verbs expressing possibility and probability into Slovak and to what extent their modal meaning is preserved. The research material consists of a parallel corpus of specialized medical texts and their unedited Slovak translations. A qualitative comparative analysis focuses on translation solutions involving modal and lexical verbs, as well as on shifts in meaning arising during the transfer of modality. Attention is paid to cases in which translation weakens or eliminates modal hedging and presents potential phenomena as certain facts. The study will contribute to identifying situations in which machine translation may alter the interpretation of the degree of certainty conveyed in scientific claims, which is important for the accurate transfer of information in medical communication.

Rudolf Kopinec, Mgr.

Univerzita Komenského v Bratislave, Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta

Sekcia 5: Náboženstvo, teológia a spiritualita

KONCEPTUÁLNA METAFORA AKO ANALYTICKÝ NÁSTROJ METAFORIKY NÁDEJE V 14. KAPITOLE KNIHY JÓB

Abstrakt:

Metafora predstavuje základný nástroj ľudskej komunikácie, prostredníctvom ktorého sa abstraktné pojmy sprostredkúvajú konkrétnejšími a zmyslovo uchopiteľnými obrazmi. Kým tradičná rétorika chápala metaforu predovšetkým ako estetický prostriedok založený na podobnosti, kognitívna lingvistika ju predstavuje ako základný princíp ľudského myslenia a konceptualizácie sveta. Metafory tak nielen sprostredkúvajú realitu, ale zároveň formujú naše vnímanie, myslenie a konanie. Tento prístup otvára nové možnosti interpretácie biblických textov, osobitne ich obrazného jazyka. Cieľom príspevku je poukázať na analytický a interpretačný prínos teórie konceptuálnej metafory pri skúmaní metaforiky nádeje v Jób 14,4–12 s prihliadnutím na nadväzujúce verše 13–22. Pozornosť sa sústreďuje na spôsob, akým prírodná obraznosť štrukturuje napätie medzi možnosťou obnovy a stratou ľudskej nádeje. Východiskom analýzy je obraz zoťatého stromu, ktorého schopnosť opätovne vypučať kontrastuje s konečnosťou ľudského života. Následne sa skúmajú obrazy rozpadu a erózie, prostredníctvom ktorých text vyjadruje postupné ničenie ľudskej nádeje. Príspevok tak poukazuje na prínos konceptuálnej metafory ako analytického nástroja pri odhaľovaní významových súvislostí a teologickej výpovede skúmanej pasáže.

CONCEPTUAL METAPHOR AS AN ANALYTICAL TOOL FOR EXPLORING THE IMAGERY OF HOPE IN JOB 14

Abstract:

Metaphor is a fundamental tool of human communication through which abstract concepts are conveyed by more concrete and sensorially accessible images. Whereas traditional rhetoric understood metaphor primarily as an aesthetic device based on similarity, cognitive linguistics presents it as a fundamental principle of human thought and the conceptualization of the world. Metaphors thus not only represent reality but also shape our perception, thought, and action. This approach opens up new possibilities for interpreting biblical texts, particularly their figurative language. This paper aims to demonstrate the analytical and interpretive contribution of conceptual metaphor theory to the study of the metaphorical imagery of hope in Job 14:4–12, taking into account the subsequent verses 13–22. It focuses on how imagery drawn from nature structures the tension between the possibility of renewal and the loss of human hope. The analysis takes as its starting point the image of a felled tree, whose capacity to sprout again contrasts with the finitude of human life. It then examines images of disintegration and erosion through which the text expresses the gradual destruction of human hope. The paper thus highlights the value of conceptual metaphor as an analytical tool for uncovering relationships of meaning and the theological significance of the passage.

Ewa Krawczyk, Mgr.; Zuzana Budayová, doc. PhDr., PhD. M.Ed.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

MEDZI KULTÚRNOU IDENTITOU A VZDELÁVANÍM – VZDELÁVACIE SKÚSENOSTI RÓMSKYCH DETÍ V POĽSKÝCH ŠKOLÁCH

Abstrakt:

Príspevok sa zameriava na analýzu vzdelávacej situácie rómskych detí v poľskom školskom systéme a na skúmanie vzťahu medzi zachovávaním ich kultúrnej identity a procesom integrácie do školského prostredia. Osobitná pozornosť sa venuje napätiu, ale aj možnostiam vzájomného prepojenia týchto dvoch aspektov. Príspevok predstavuje špecifiká rómskej kultúry, tradičné rodinné hodnoty a postoje rómskej komunity k formálnemu vzdelávaniu. Identifikuje hlavné bariéry a výzvy, ktorým rómski žiaci čelia v poľských školách, najmä jazykové bariéry, riziko stigmatizácie, sociálne vylúčenie zo strany rovesníkov, školskú absenciu a predčasné ukončovanie vzdelávania. Pozornosť sa venuje aj úlohe vzdelávacích inštitúcií a podporných mechanizmov, predovšetkým pôsobeniu kultúrnych asistentov, realizácii vyrovnávacích vzdelávacích programov, spolupráci školy s rodičmi a zapojeniu mimovládnych organizácií do podpory vzdelávania rómskych detí. Príspevok zdôrazňuje, že úspešné vzdelávanie a školská integrácia rómskych detí si vyžadujú nielen ich adaptáciu na podmienky poľského školského systému, ale aj otvorenosť vzdelávacích inštitúcií voči interkultúrnemu vzdelávaniu, rešpektovanie etnickej a kultúrnej rozmanitosti a vytváranie inkluzívneho školského prostredia.

BETWEEN CULTURAL IDENTITY AND EDUCATION: EDUCATIONAL EXPERIENCES OF ROMANI CHILDREN IN POLISH SCHOOLS

Abstract:

To analyze the educational situation of Roma children within the Polish school system, while highlighting both the tension and the potential bridge between maintaining one's own cultural identity and the process of school integration. Key thematic areas: Cultural context and tradition: An overview of the specific characteristics of Roma culture, traditional family values, and how the Roma community perceives formal education. Major barriers and challenges: An examination of the difficulties faced by Roma students in Polish schools (including language barriers, the risk of stigmatization, peer exclusion, issues with absenteeism, and early school leaving). The role of institutions and support: A discussion of support initiatives, such as the work of cultural assistants, remedial programs, school-parent cooperation, and the role of non-governmental organizations. Summary and conclusions: An emphasis on the fact that the educational success of Roma children requires not only their adaptation to the realities of the Polish school system but also the schools' own openness to intercultural education and respect for ethnic distinctiveness.

Júlia Krištofová, PhDr. Mgr., LL.M.

Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta

Sekcia 5: Náboženstvo, teológia a spiritualita

MEDIÁCIA PRI KRÍZACH V ZMIEŠANÝCH MANŽELSTVÁCH: REGIONÁLNA REFLEXIA A TALIANSKA INŠPIRÁCIA

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá problematikou uplatnenia mediácie ako alternatívneho spôsobu riešenia konfliktov v špecifickom kontexte zmiešaných manželstiev zasiahnutých krízou. Zmiešané manželstvá (či už z hľadiska konfesionálneho, národnostného alebo kultúrneho) so sebou prinášajú jedinečné sociokultúrne a hodnotové napätia, ktoré si vyžadujú osobitný mediačný prístup. Cieľom príspevku je reflektovať súčasný stav riešenia týchto kríz na regionálnej úrovni a predstaviť inšpiratívne podnety z talianskeho modelu mediácie, kde sa prelína silná tradícia cirkevného chápania rodiny s modernými spoločensko-právnymi prístupmi. Výstupom príspevku je komparácia vybraných aspektov slovenskej a talianskej mediačnej praxe a formulovanie odporúčaní pre rozvoj rodinnej mediácie v prostredí zmiešaných manželstiev v našom regióne.

MEDIATION IN CRISIS SITUATIONS IN MIXED-NATIONALITY MARRIAGES: A REGIONAL PERSPECTIVE AND ITALIAN INSPIRATION

Abstract:

This paper examines the use of mediation as an alternative method of conflict resolution in the specific context of mixed marriages facing a crisis. Mixed marriages (whether based on religious, national, or cultural differences) bring with them unique sociocultural and value-based tensions that require a specialized mediation approach. The aim of this paper is to reflect on the current state of resolving these crises at the regional level and to present inspiring ideas from the Italian model of mediation, where a strong tradition of the church's understanding of the family intersects with modern socio-legal approaches. The paper concludes with a comparison of selected aspects of Slovak and Italian mediation practices and the formulation of recommendations for the development of family mediation in the context of mixed marriages in our region.

Tetiana Kucher, Mgr.

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Filozofická fakulta

Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

TRANSFORMÁCIA ČASOVÝCH A PRIESTOROVÝCH ASPEKTOV SLÁVENIA VEĽKEJ NOCI UKRAJINSKOU MENŠINOU V TRNAVE

Abstrakt:

Príspevok sa zameriava na transformáciu časových a priestorových aspektov slávenia Veľkej noci ukrajinskou menšinou v Trnave. Na základe výpovedí respondentiek identifikujeme miesto slávenia sviatku a faktory, ktoré toto rozhodnutie ovplyvňujú. Na rozdiel od slávenia Vianoc, pri ktorom zohráva významnú úlohu zosúladenie dátumov, v prípade Veľkej noci vystupuje do popredia predovšetkým priestorová dimenzia — rozhodovanie o tom, kde sviatok stráviť: v Trnave alebo na Ukrajine. Väčšina respondentiek trávi Veľkú noc v Trnave, pričom toto rozhodnutie je často podmienené rôznymi okolnosťami. Najvýznamnejším faktorom je bezpečnostná situácia na Ukrajine, najmä prebiehajúci ozbrojený konflikt, okupácia a hrozba ostreľovania. Dôležitú úlohu zohrávajú aj rodinné okolnosti, ako prítomnosť detí a vnúčat v Trnave, ich pracovné a školské povinnosti či potreba starostlivosti o blízkych. Mobilitu respondentiek ovplyvňujú aj praktické faktory vrátane finančných obmedzení, právnych a administratívnych záležitostí. Počas pobytu v Trnave respondentky vytvárajú nové formy sviatočného spoločenstva, zapájajú do osláv príbuzných z iných miest a udržiavajú kontakty s blízkymi na Ukrajine. Tieto stratégie prispievajú k zachovávaniu rodinných väzieb a kultúrneho významu Veľkej noci napriek nútenému odlúčeniu od domova. Štúdia poukazuje na to, že slávenie Veľkej noci v podmienkach migrácie a vojny spája obmedzenú fyzickú mobilitu so schopnosťou prispôsobovať sviatočné tradície novým okolnostiam a obnovovať pocit spolupatričnosti.

THE TRANSFORMATION OF THE TEMPORAL AND SPATIAL DIMENSIONS OF EASTER CELEBRATIONS AMONG THE UKRAINIAN MINORITY IN TRNAVA

Abstract:

This paper examines the transformation of the temporal and spatial dimensions of Easter celebrations among the Ukrainian minority in Trnava. Based on interviews with female respondents, it identifies where Easter is celebrated and the factors influencing this decision. Unlike Christmas celebrations, for which the alignment of calendar dates plays a significant role, Easter celebrations foreground the spatial dimension—namely, the decision whether to spend the holiday in Trnava or in Ukraine. The majority of respondents celebrate Easter in Trnava, a decision often shaped by various circumstances. The most significant factor is the security situation in

Ukraine, particularly the ongoing armed conflict, occupation, and threat of shelling. Family circumstances also play an important role, including the presence of children and grandchildren in Trnava, work and school commitments, and the need to care for family members. The respondents' mobility is also influenced by practical considerations, including financial constraints and legal and administrative matters. During their stay in Trnava, the respondents create new forms of festive community, involve relatives from other locations in the celebrations, and maintain contact with loved ones in Ukraine. These strategies contribute to preserving family ties and the cultural significance of Easter despite their forced separation from home. The study demonstrates that celebrating Easter in the context of migration and war combines limited physical mobility with the ability to adapt holiday traditions to new circumstances and renew a sense of belonging.

Mária Kuľhová, Mgr.; Alena Prídavková, doc. RNDr., PhD.

Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta
Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

KOGNITÍVNY POTENCIÁL SLOVNÝCH ÚLOH PRE SKÚMANIE MYSLENIA ŽIAKOV: PILOTNÁ ŠTÚDIA AKO ZÁKLAD PRE NÁVRH SCAFFOLDINGU

Abstrakt:

Príspevok predstavuje metodologický dizajn pilotnej štúdie zameranej na overenie slovných úloh vybraných podľa stanovených kritérií ako nástrojov na sledovanie procesov myslenia žiakov primárneho vzdelávania. Cieľom pilotnej etapy výskumu je posúdiť primeranosť a zrozumiteľnosť vybraných úloh, ako aj ich potenciál poskytnúť údaje o prejavoch myslenia žiakov pri riešení. Výskum je realizovaný formou individuálnej administrácie úloh so žiakmi triedy pre intelektovo nadaných žiakov tretieho ročníka — súbor bol zvolený s ohľadom na vyššiu úroveň schopnosti žiakov verbalizovať svoje myšlienkové procesy, čo je pre pilotáž metodologicky výhodné. Údaje sú získavané prostredníctvom hlasného uvažovania, videozáznamu, pološtruktúrovaného rozhovoru a písomných riešení. Analýza sa zameria na porozumenie zadaniu, zvolené stratégie a reprezentácie, zdôvodňovanie a problémové miesta v procese riešenia. Zistenia prispejú k výberu a úprave úloh i spresneniu spôsobu ich administrácie pre hlavný výskum, v ktorom bude analýza procesov myslenia žiakov a ich potrieb podpory východiskom pre návrh scaffoldingových nástrojov. Príspevok je výstupom grantového projektu VEGA 1/0468/25 Procesy myslenia v matematike: špecifikácia indikátorov rozvoja matematických kompetencií učiteľov v primárnom vzdelávaní.

THE COGNITIVE POTENTIAL OF WORD PROBLEMS FOR INVESTIGATING PUPILS' THINKING: A PILOT STUDY AS A BASIS FOR DESIGNING SCAFFOLDING

Abstract:

This paper presents the methodological design of a pilot study aimed at evaluating word problems selected according to established criteria as tools for examining the thinking processes of primary school pupils. The aim of the pilot phase is to assess the appropriateness and comprehensibility of the selected tasks, as well as their potential to yield data on manifestations of pupils' thinking during problem solving. The research is conducted through individual task administration to pupils in a third-grade class for intellectually gifted pupils. The sample was selected in view of the pupils' greater ability to verbalise their thinking processes, which offers a methodological advantage for the pilot study. Data are collected through think-aloud protocols, video recordings, semi-structured interviews, and written solutions. The analysis will focus on comprehension of task instructions,

selected strategies and representations, reasoning and justification, and points of difficulty in the problem-solving process. The findings will inform the selection and modification of tasks and the refinement of task administration procedures for the main study, in which an analysis of pupils' thinking processes and support needs will serve as the basis for designing scaffolding tools. This paper is an output of the VEGA grant project 1/0468/25, Thinking Processes in Mathematics: Specifying Indicators of the Development of Primary School Teachers' Mathematical Competencies..

Michaela Leginusová, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta
Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

KRITICKÉ MIESTA V GEOMETRII V PRIMÁRNOM VZDELÁVANÍ A MOŽNOSTI ICH ELIMINÁCIE: TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

Abstrakt:

Geometria predstavuje špecifickú oblasť matematického vzdelávania, v ktorej sa konceptuálne porozumenie rozvíja prostredníctvom koordinácie vizuálnych, priestorových, reprezentačných a relačných procesov. Doterajšie výskumy dokumentujú pretrvávajúce ťažkosti žiakov pri rozpoznávaní a klasifikácii geometrických útvarov, priestorovom uvažovaní, porozumení geometrickým transformáciám a geometrickom meraní. Hoci sú tieto ťažkosti predmetom viacerých výskumov, otázka ich spoločných konceptuálnych mechanizmov si vyžaduje ďalšie teoretické objasnenie. Cieľom štúdie je konceptualizovať pojem kritického miesta v geometrii primárneho vzdelávania a navrhnúť analytický rámec umožňujúci interpretovať žiacke ťažkosti vo vzťahu k procesom rozvoja geometrického porozumenia. Štúdia vychádza z konceptuálnej analýzy a syntézy teoretických a empirických poznatkov o geometrickom myslení. Kritické miesto je v tomto rámci chápané ako didakticky významná situácia, v ktorej sa prejavujú prekážky pri koordinácii alebo transformácii spôsobov geometrického uvažovania a reprezentovania. Navrhovaná interpretácia umožňuje analyzovať žiacke ťažkosti nielen na úrovni nesprávnych odpovedí, ale aj vo vzťahu k ich možným konceptuálnym mechanizmom. Štúdia tak poskytuje teoretické východisko pre formulovanie diagnostických indikátorov kritických miest a návrh didaktických intervencií, ktorých účinnosť bude potrebné empiricky overiť.

CRITICAL POINTS IN GEOMETRY EDUCATION IN PRIMARY SCHOOLS AND POSSIBILITIES FOR THEIR ELIMINATION: THEORETICAL FOUNDATIONS

Abstract:

Geometry constitutes a distinct domain of mathematics education in which conceptual understanding develops through the coordination of visual, spatial, representational, and relational processes. Previous research has documented persistent difficulties among pupils in recognising and classifying geometric figures, spatial reasoning, understanding geometric transformations, and geometric measurement. Although these difficulties have been investigated in numerous studies, their underlying conceptual mechanisms require further theoretical clarification. The aim of this study is to conceptualise the notion of a critical point in geometry education at the primary level and to propose an analytical framework for interpreting pupils' difficulties in relation to the processes

involved in the development of geometric understanding. The study draws on a conceptual analysis and synthesis of theoretical and empirical research on geometric thinking. Within this framework, a critical point is conceptualised as a didactically significant situation in which obstacles to the coordination or transformation of modes of geometric reasoning and representation become apparent. The proposed interpretation enables pupils' difficulties to be analysed not only in terms of incorrect responses but also in relation to their potential underlying conceptual mechanisms. The study thus provides a theoretical foundation for the development of diagnostic indicators of critical points and the design of instructional interventions, the effectiveness of which will need to be empirically validated..

Kamila Lopuchová, Mgr.

Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

VÝZNAM SOCIÁLNEJ OPORY PRI OSVOJOVANÍ ZAČIATOČNEJ ČITATEĽSKEJ A PISATEĽSKEJ GRAMOTNOSTI

Abstrakt:

Osvojovanie začiatočnej čitateľskej a pisateľskej gramotnosti je ovplyvňované nielen individuálnymi predpokladmi dieťaťa, ale aj sociálnym prostredím, v ktorom sa učí. Významnú úlohu zohráva najmä podpora učiteľa a rodiny, ktorá môže prispievať k zvládaniu požiadaviek spojených s učením sa čítať a písať. Cieľom príspevku je priblížiť význam sociálnej opory pri osvojovaní začiatočnej gramotnosti a poukázať na jej vnímanie z perspektívy žiakov prvého ročníka základnej školy. Teoretická časť vychádza z odborných poznatkov o sociálnej opore a jej úlohe v procese učenia. Empirická časť vychádza z kvalitatívnej analýzy individuálnych rozhovorov s 15 žiakmi prvého ročníka základnej školy, realizovaných na začiatku a na konci školského roka. Pozornosť sa sústreďuje na vnímanie podpory zo strany učiteľa a rodiny, najmä na pomoc pri zvládaní učebných úloh, povzbudzovanie a podporu pri prekonávaní ťažkostí spojených s učením sa čítať a písať. Príspevok približuje význam týchto foriem sociálnej opory z perspektívy detí v procese osvojovania začiatočnej gramotnosti.

THE IMPORTANCE OF SOCIAL SUPPORT IN THE ACQUISITION OF EARLY READING AND WRITING LITERACY

Abstract:

The acquisition of early reading and writing literacy is influenced not only by children's individual prerequisites but also by the social environment in which they learn. Support from teachers and families plays a particularly important role, as it can help children cope with the demands associated with learning to read and write. The aim of this paper is to explore the importance of social support in the acquisition of early literacy and to highlight how it is perceived from the perspective of first-grade primary school pupils. The theoretical part draws on scholarly literature on social support and its role in the learning process. The empirical part is based on a qualitative analysis of individual interviews with 15 first-grade primary school pupils, conducted at the beginning and at the end of the school year. The paper focuses on children's perceptions of support provided by teachers and families, particularly assistance with learning tasks, encouragement, and support in overcoming difficulties associated with learning to read and write. The paper provides insight into the significance of these forms of social support from children's perspectives during the process of acquiring early literacy. .

Sabrina Luščíková, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta

Sekcia 6: Zdravie, starostlivosť a kvalita života

MORÁLNE A ETICKY NÁROČNÉ SKÚSENOSTI V PALIATÍVNEJ STAROSTLIVOSTI: POJMY, METÓDY A PROFESIJNÉ PERSPEKTÍVY

Abstrakt:

Prehľadová štúdia (scoping review) mapovala pojmy, výskumné metódy a profesijné súvislosti morálne a eticky náročných skúseností v paliatívnej starostlivosti. Vyhľadávanie prebehlo v septembri a októbri 2026 najmä v databázach PubMed/MEDLINE a Scopus. Metodický postup vychádzal z odporúčaní JBI a vykazovanie zohľadňovalo usmernenia PRISMA-ScR. Pracovná syntéza zahŕňala 182 publikačných reportov z rokov 2003–2026. Medzi najčastejšie pojmy používané pri skúmaní alebo interpretácii vlastných výsledkov patrili moral distress a ethical dilemmas. Pri interpretácii zistení sa ukázala potreba rozlišovať eticky náročnú situáciu, možnosti profesionála konať a jeho psychologické prežívanie. Vo vybraných štúdiách sa opisovali obmedzenia klinického úsudku sestier, rozhodovacia zodpovednosť lekárov a napätie medzi obhajobou záujmov pacienta a hranicami profesijnej roly sociálnych pracovníkov. Spoločné vykazovanie časti výsledkov však obmedzovalo ich priradenie jednotlivým profesiám a posúdenie rozdielov medzi nimi.

MORALLY AND ETHICALLY CHALLENGING EXPERIENCES IN PALLIATIVE CARE: CONCEPTS, METHODS, AND PROFESSIONAL PERSPECTIVES

Abstract:

This scoping review mapped terminology, research methods, and professional aspects of morally and ethically challenging experiences in palliative care. Searches were conducted in September and October 2026, primarily in PubMed/MEDLINE and Scopus. The methodological approach followed JBI recommendations, while reporting was informed by PRISMA-ScR guidelines. The working synthesis included 182 publication reports from 2003 to 2026. Among the terms most frequently used to investigate or interpret the studies' own findings were moral distress and ethical dilemmas. Interpretation highlighted the need to distinguish ethically challenging situations, professionals' opportunities to act, and their psychological experiences. Selected studies described constraints on nurses' clinical judgment, physicians' responsibility for clinical decision-making, and tensions between patient advocacy and professional role boundaries among social workers. However, reporting some findings collectively across multiple professions limited their attribution to individual professions and the assessment of differences between them.

Marek Ľach, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta

Sekcia 4: Sociálna práca, spoločnosť a interdisciplinárne výskumy

POHĽADY ŠTUDENTOV SOCIÁLNEJ PRÁCE V ZAHRANIČÍ NA TÉMU SOCIALIZÁCIE POSTIHNUTÝCH

Abstrakt:

Krátka prezentácia predběžných výsledkov stále prebiehajúceho výskumu medzi študentami sociálnej práce anglicky hovoriacich zemí v zahraničí, o ich pohľadoch, názoroch a perespektívach na prístup v pomáhajúcich profesiách ku socializácii postihnutých.

INTERNATIONAL SOCIAL WORK STUDENTS' PERSPECTIVES ON THE SOCIALIZATION OF THE DISABLED

Abstract:

Presenting the preliminary results of an ongoing research among international students of social work in english speaking countries, examining viewpoints and attitudes with regards to the cultivation of social life for the disabled in social work practice.

Filip Murčinko, Mgr.

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta
Sekcia 3: Spoločnosť, médiá a interdisciplinárne výskumy

FRUSTRÁCIA A POLITICKY MOTIVOVANÁ AGRESIVITA: MOŽNOSTI VÝSKUMU

Abstrakt:

Predkladaný príspevok sa venuje čiastkovému problému, s ktorým sa stretávame pri výskume otázky politicky motivovanej agresivity. Ak pri tejto téme uvažujeme o možnosti kvantitatívneho výskumu, musíme nájsť časť tejto problematiky, kde existuje priestor pre takýto výskum. Jednou zo základných hypotéz vzniku agresívneho správania je teória frustrácie-agresie. Ponúka sa tu teda možnosť skúmať mieru frustrácie istých skupín obyvateľstva v rozličných oblastiach života. Príspevok analyzuje možnú relevanciu či irelevanciu týchto zistení pre celkový výskum. Možno vysloviť hypotézy o spojitosti niektorých foriem frustrácie a politicky motivovaného agresívneho správania, no zároveň komplexnejšie teórie ľudskej agresivity vyvolávajú pochybnosti o vhodnosti takejto formy výskumu.

FRUSTRATION AND POLITICALLY MOTIVATED AGGRESSION: RESEARCH POSSIBILITIES

Abstract:

Paper deals with partial problem we encounter when we study the phenomenon of politically motivated aggression. If we tried to do quantitative research in this field, we must find the part of this phenomenon that is suitable for such research. One of the hypotheses that describes the reason for aggression is frustration-aggression hypothesis. Because of that, there is possibility to examine the level of frustration in some parts of life of some social groups. Our paper deals with possible relevance or irrelevance of such research. We can formulate hypotheses that there is connection between some forms of frustrations and politically motivated aggression, but more complex theories of human aggression are creating doubts about suitability of such research.

Larysa Nartovych, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

VPLYV ZBOROVÉHO SPEVU NA FUNKČNÝ STAV SPEVÁKA: HODNOTENIE POMOCOU DOTAZNÍKA KAN

Abstrakt:

Funkčný stav osobnosti zahŕňa rad zložiek, medzi ktorými dôležité miesto zaujíma fyzická kondícia, úroveň aktivity a psychoemocionálny stav. Zborový spev ako forma aktívnej hudobnej terapie má potenciál na optimalizáciu týchto zložiek u speváka. S cieľom overiť toto tvrdenie bola vykonaná štúdia s využitím dotazníka KAN. Dotazník KAN je zameraný na posúdenie fyzickej kondície, aktivity a nálady respondenta. Spevákom bolo navrhnuté, aby vyplnili dotazník pred začiatkom skúšky zboru a po jej skončení. Na výskume sa podieľali speváci zborových súborov mesta Ružomberok. V článku sa opisuje použitá metodika, priebeh výskumu a jeho výsledky.

THE EFFECT OF CHOIR SINGING ON A SINGER'S FUNCTIONAL STATUS: AN ASSESSMENT USING THE CAM QUESTIONNAIRE

Abstract:

A person’s functional state encompasses a number of components, among which physical condition, activity level, and psychoemotional state play an important role. Choir singing, as a form of active music therapy, has the potential to optimize these components in singers. To verify this claim, a study was conducted using the CAM questionnaire. The CAM questionnaire is designed to assess the respondent’s physical condition, activity level, and mood. Singers were asked to complete the questionnaire before the start of a choir rehearsal and after its conclusion. Singers from choirs in the city of Ružomberok participated in the study. This article describes the methodology used, the course of the study, and its results.

Dmytro Nepomniashchyi, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta
Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

PROBLEMATIKA AMÚZIE: SÚČASNÝ STAV POZNANIA

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá problematikou amúzie ako špecifickej poruchy hudobného spracovania. Predstavuje základné definície amúzie, jej klasifikáciu a hlavné teoretické východiská. Pozornosť je venovaná diagnostike amúzie, pričom sú predstavené najčastejšie používané diagnostické nástroje a metódy hodnotenia hudobných schopností. Príspevok zároveň poukazuje na metodologické problémy spojené s diagnostikou, ktoré ovplyvňujú interpretáciu výsledkov a odhady prevalencie amúzie v populácii. Cieľom príspevku je poskytnúť prehľad súčasného stavu poznania v oblasti výskumu amúzie a poukázať na aktuálne výzvy v jej diagnostike.

AMUSIA: CURRENT STATE OF RESEARCH

Abstract:

This presentation focuses on amusia as a specific disorder of music perception and processing. It introduces the basic definition and classification of amusia and outlines the main theoretical concepts related to this phenomenon. Particular attention is paid to the diagnosis of amusia, including the most commonly used diagnostic tools and methods for assessing musical abilities. The presentation also discusses methodological challenges associated with diagnostic procedures, which may influence the interpretation of results and estimates of amusia prevalence. The aim of the presentation is to provide an overview of the current state of knowledge and highlight contemporary issues in amusia research and diagnosis.

Tibor Ondrušík, Mgr., Bc.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta
Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

KOHERENCIA BOŽEJ JEDNODUCHOSTI

Abstrakt:

Cieľom príspevku je obhajoba koherencie Božej jednoduchosti. Niektorí významní súčasní analytickí filozofi náboženstva kritizujú Božiu jednoduchosť ako nekoherentnú. Prvá časť príspevku načrtáva tento kritický pohľad na Božiu jednoduchosť, ktorý pramení z diel Bennetta (1969) a Plantingu (1980). V druhej časti príspevku je predstavený alternatívny pohľad, v rámci ktorého je Božia jednoduchosť koherentná. Tento pohľad, na rozdiel od relačnej ontológie a analytického prístupu autorov, akými sú Bennett, Plantinga a ich nasledovníci, vychádza z konštituentnej ontológie a metafyzického prístupu. Podľa Vallicellu (2023) bol najvýznamnejším predstaviteľom konštituentného metafyzického myslenia Tomáš Akvinský. Jadro príspevku prezentuje tri súčasné, navzájom sa dopĺňajúce prístupy v rámci konštituentnej ontológie, ktoré pomáhajú k pochopeniu koherencie Božej jednoduchosti: Miller (1996) vníma Božiu jednoduchosť ako limitný prípad jednoduchosti, Leftow (2006) hovorí o Bohu ako o štandarde jednoduchosti a Feser (2017) zdôrazňuje potrebu chápať Božiu jednoduchosť analogicky. V príspevku sa ukazuje, že prístup kritikov Božej jednoduchosti k skúmanej problematike je nesprávny. Keďže alternatívny prístup sa javí ako správny, máme dobré dôvody považovať Božiu jednoduchosť za koherentnú.

THE COHERENCE OF DIVINE SIMPLICITY

Abstract:

The aim of this paper is to defend the coherence of Divine Simplicity. Some prominent contemporary analytic philosophers of religion criticize Divine Simplicity as incoheherent. The first part of the paper outlines this critical view of Divine Simplicity, which stems from the works of Bennett (1969) and Plantinga (1980). The second part of the paper presents an alternative view in which Divine Simplicity is coherent. This view, unlike the relational ontology and analytic approach of authors such as Bennett, Plantinga, and their followers, is based on constituent ontology and a metaphysical approach. According to Vallicella (2023), Thomas Aquinas was the most significant representative of constituent metaphysical thought. The core of this paper presents three contemporary, mutually complementary approaches within constituent ontology that aid in understanding the coherence of Divine Simplicity: Miller (1996) views Divine Simplicity as a limit case of simplicity; Leftow (2006) speaks of God as the standard of simplicity; and Feser (2017) emphasizes the need to understand Divine Simplicity analogically. This paper demonstrates that the approach taken by critics of Divine Simplicity to the issue under consideration is incorrect. Since the alternative approach appears to be correct, we have good reasons to regard Divine Simplicity as coherent.

Matúš Olejník, PaedDr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta

Sekcia 5: Náboženstvo, teológia a spiritualita

UČITEĽ NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY A JEHO OSOBNOSŤ

Abstrakt:

Štúdia sa venuje osobnosti učiteľa náboženskej výchovy. Sleduje jeho pedagogické schopnosti, osobnostné vlastnosti a duchovný život. Cieľom je ukázať, čo učiteľ potrebuje, aby dokázal odborne vyučovať a zároveň pristupoval k žiakom s úctou. Text porovnáva slovenskú a českú odbornú literatúru so zahraničnými prístupmi. Osobitne sa zaoberá autentickosťou učiteľa, jeho prípravou, komunikáciou so žiakmi a sebareflexiou. Rozlišuje pritom medzi požiadavkami katolíckej tradície a poznatkami pedagogického výskumu. Základnou myšlienkou je, že osobná viera nemôže nahradiť pedagogické schopnosti a odborné vedomosti samy osebe nezaručujú dobrý vzťah k žiakom.

THE PERSONALITY OF A RELIGIOUS EDUCATION TEACHER

Abstract:

This theoretical and analytical study examines the personality and professional identity of religious education teachers at the intersection of pedagogy, psychology, and Christian religious education. Its aim is to systematise personal, professional, relational, and spiritual prerequisites of teaching and to examine them in dialogue with international scholarship. The analysis brings together Slovak and Czech catechetical literature, American approaches to Christian education, German research on teacher professionalism and religiosity, and British scholarship on nklusive religious education. Particular attention is devoted to authenticity, professional competence, emotional maturity, teacher–student relationships, teaching styles, and reflective practice. The article distinguishes normative confessional expectations from empirically examinable dimensions of teaching quality. It argues for an integrated concept of teacher identity in which religious commitment neither substitutes for pedagogical expertise nor removes the need for ethical responsibility and professional reflection.

Lenka Ondrušková, PhDr.; Anna Lesňáková, prof. MUDr., PhD.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulta zdravotníctva

Sekcia 6: Zdravie, starostlivosť a kvalita života

DRŽANIE TELA A PRETRVÁVAJÚCE PRIMÁRNE REFLEXY U DETÍ S ONESKORENÝM PSYCHOMOTORICKÝM VÝVINOM V MLADŠOM ŠKOLSKOM VEKU

Abstrakt:

Výskum sa zaoberá hodnotením držania tela a výskytom pretrvávajúcich primárnych reflexov u detí s oneskoreným psychomotorickým vývinom v mladšom školskom veku. Výskumný súbor tvorilo 140 detí navštevujúcich špeciálne školy. Pozornosť bola venovaná posturálnym odchýlkam, pretrvávaniu primárnych reflexov, včasnosti identifikácie vývinového oneskorenia a doterajšej fyzioterapeutickej starostlivosti. Napriek nezanedbateľným odchýlkam držania tela aj pomerne vysokému výskytu pretrvávajúcich primárnych reflexov až 72 % z vyšetrených detí nikdy neabsolvovalo fyzioterapiu. Súčasne sa ukázalo, že u týchto detí sa včasnej intervencii venovalo málo pozornosti a oneskorenie psychomotorického vývinu bolo u 63 % detí zistené až po druhom roku života.

POSTURE AND PERSISTENT PRIMARY REFLEXES IN CHILDREN WITH DELAYED PSYCHOMOTOR DEVELOPMENT OF EARLY SCHOOL AGE

Abstract:

This research examines posture and the presence of persistent primary reflexes in primary-school-aged children with delayed psychomotor development. The study cohort consisted of 140 children attending special schools. The investigation focused on postural deviations, the persistence of primary reflexes, the timeliness of developmental delay identification, and the physiotherapy care received to date. Despite significant postural deviations and a relatively high prevalence of persistent primary reflexes, as many as 72% of the children examined had never undergone physiotherapy. Furthermore, the findings indicate that little attention was paid to early intervention for these children; in 63% of cases, the psychomotor developmental delay was not identified until after the age of two.

Laura Pavlovská, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

PSYCHOLOGICKÉ CHARAKTERISTIKY POUŽÍVATEĽOV FACEBOOKU, MESSENGERA, INSTAGRAMU A WHATSAPPU V KONTEXTE PROBLEMATICKÉHO POUŽÍVANIA INTERNETU, KONŠPIRAČNEJ MENTALITY A POSTOJOV K AI

Abstrakt:

Fókusom nášho výskumu bol psychologický profil aktívnych užívateľov platforiem Facebook, Messenger, Instagram a Whatsapp v kontexte problematického používania internetu (PIU), konšpiračnej mentality a postojov k umelej inteligencii (AI). Aktívni používatelia platformy Messenger ($t(246) = –4,87$, $p < 0,001$), Instagram ($t(246) = –2,01$, $p = 0,045$) a Whatsapp ($t(246) = –2,86$, $p = 0,005$) dosahovali priaznivejšie postoje k AI v porovnaní s neaktívnymi užívateľmi. Aktívni používatelia platformy Messenger disponovali tiež vyššou mierou PIU ($t(246) = –5,03$, $p < 0,001$) a aktívni používatelia Whatsappu dosiahli vyššie skóre konšpiračnej mentality ($t(246) = –2,16$, $p = 0,032$) v porovnaní s neaktívnymi používateľmi. Rastúci význam sociálnych sietí a umelej inteligencie zdôrazňuje potrebu prevencie rizikového digitálneho správania a porozumenia postojom k AI, ktoré podporuje poznanie psychologických profilov používateľov.

PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF FACEBOOK, MESSENGER, INSTAGRAM, AND WHATSAPP USERS IN THE CONTEXT OF PROBLEMATIC INTERNET USE, CONSPIRACY MENTALITY AND ATTITUDES TOWARD AI

Abstract:

Our research focused on the psychological profile of active users of Facebook, Messenger, Instagram, and WhatsApp in the context of problematic internet use (PIU), conspiracy mentality and attitudes toward artificial intelligence (AI). Active users of Messenger ($t(246) = –4,87$, $p < 0,001$), Instagram ($t(246) = –2,01$, $p = 0,045$), and WhatsApp ($t(246) = –2,86$, $p = 0,005$) exhibited more favorable attitudes toward AI compared to inactive users. Active users of the Messenger platform also had a higher PIU score ($t(246) = –5,03$, $p < 0,001$), and active WhatsApp users scored higher on the conspiracy mentality scale ($t(246) = –2,16$, $p = 0,032$) compared to inactive users. The growing importance of social media and artificial intelligence underscores the need to prevent risky digital behavior and to understand attitudes toward AI, which is supported by knowledge of users' psychological profiles.

Mária Podoláková, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta
Sekcia 3: Spoločnosť, médiá a interdisciplinárne výskumy

Z PROBLEMATIKY VÝSKUMU BIBLICKEJ FRAZEOLÓGIE V SAKRÁLNEJ A SEKULÁRNEJ MEDIÁLNEJ SFÉRE (NÁČRT TEORETICKO-METODOLOGICKÝCH VÝCHODÍSK VÝSKUMU)

Abstrakt:

Príspevok je koncipovaný ako náhľad do problematiky výskumu biblickej frazeológie v mediálnej komunikácii so zameraním na jej výskyt a fungovanie v sakrálnej a sekulárnej mediálnej sfére. Inšpiratívne vychádza z poznatkov doterajších frazeologických výskumov, ktoré pri istých frazeologických jednotkách biblického pôvodu poukázali na ich významové a hodnotové rozdiely v rámci uplatnenia v náboženskej a všeobecnej komunikačnej sfére. V našom pohľade priblížime možnosti komparatívneho výskumu výskytu a fungovania týchto jednotiek v typologicky porovnateľných, ale hodnotovo a komunikačne odlišne ukotvených periodikách, ktoré reprezentujú Katolícke noviny (sakrálna mediálna sféra) .týždeň (sekulárna mediálna sféra). Príspevok predstavuje základné teoreticko-metodologické východiská výskumu, jeho ciele, selekciu výskumného materiálu. Naznačuje i možnosti kvantitatívno-kvalitatívnej analýzy sledovaného materiálu a konfrontácie zistení v širších súvislostiach na materiáli Slovenského národného korpusu (v korpuse publicistických textov).

ON THE STUDY OF BIBLICAL PHRASEOLOGY IN RELIGIOUS AND SECULAR MEDIA (AN OUTLINE OF THE THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE RESEARCH)

Abstract:

This paper is conceived as an overview of research on biblical phraseology in media communication, with a particular focus on its occurrence and functioning in the sacred and secular media spheres. It draws inspiration from previous phraseological studies that have highlighted semantic and evaluative differences in certain phraseological units of biblical origin when used in religious and general communication contexts. Our approach explores the possibilities of a comparative investigation of the occurrence and functioning of these units in typologically comparable, yet axiologically and communicatively distinct periodicals represented by Katolícke noviny (the sacred media sphere) and .týždeň (the secular media sphere). The paper outlines the basic theoretical and methodological foundations of the research, its objectives, and the selection of research material. It also

indicates the possibilities of a quantitative and qualitative analysis of the examined material, as well as the confrontation of findings within a broader context using data from the Slovak National Corpus, specifically the corpus of journalistic texts.

Martin Rázus, Mgr.; Jakub Kovaľ, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

VPLYV KORČULIARSKEHO TRÉNINGU NA ROZVOJ ROVNOVÁHOVÝCH SCHOPNOSTÍ LYŽIAROV MLADŠIEHO ŠKOLSKÉHO VEKU

Abstrakt:

Cieľom práce je posúdiť zmeny statickej a dynamickej rovnováhy počas špecifického korčuliarskeho programu a objasniť ich význam pre doplnkovú prípravu mladých lyžiarov. Predložený súbor zahŕňa 40 detí vo veku 10–11 rokov rozdelených do dvoch skupín po 20 detí. Skrížený dvojskupinový experiment pozostáva z dvoch šesťtýždňových období s výmenou experimentálnej a kontrolnej skupiny. V rámci základného programu je frekvencia dva korčuliarske tréningy týždenne v trvaní 90 minút a 15 minút špeciálnych cvičení v rámci špecifického programu. Hodnotenie pozostávalo z týchto testov: test plameniak, prebeh cez lavičku s tromi obratmi a jazdu na ľavej a pravej nohe prostredníctvom vzdialenosti a autorskej päťbodovej škály. Pri plameniaku a lavičke sa použil párový t-test a Welchov t-test, pri jazde na jednej nohe Wilcoxonov znamienkový test a Mannov–Whitneyho test. Hlavný test porovnával medzi skupinami rozdiel zmien v oboch obdobiach, $d = (T2 - T1) - (T4 - T3)$, pri Bonferroniho hladine významnosti $\alpha = 0{,}0125$. Špecifický program priniesol vo všetkých štyroch úlohách väčšiu zmenu než kontrolná príprava ($p < 0{,}001$): v plameniaku o 2,25 pokusu menej (95 % IS 1,68 – 2,82; $d = -2{,}55$), na lavičke o 1,77 s kratší čas (95 % IS 1,29 – 2,26; $d = -2{,}33$) a pri jazde na ľavej a pravej nohe o 0,75 a 0,58 bodu viac ($r = 0{,}74$ a 0,63). Počas špecifického programu sa výkon významne zlepšil v oboch skupinách, počas kontrolnej prípravy sa významne nezmenil. Po prestávke sa zlepšenie v skupine 1 významne nezhoršilo a skupiny sa nelíšili ani v zlepšení po špecifickom programe, ani v celkovej zmene T1 – T4. Výsledky predloženého súboru sú zlučiteľné s prínosom špecifických cvičení pre sledované úlohy.

THE EFFECT OF ICE-SKATING TRAINING ON THE DEVELOPMENT OF BALANCE SKILLS IN PRIMARY SCHOOL-AGED SKIERS

Abstract:

The aim of this study is to assess changes in static and dynamic balance during a specific skating programme and to clarify their significance for the supplementary training of young skiers. The study sample comprises 40 children aged 10–11, divided into two groups of 20 children each. The cross-over two-group experiment consists of two six-week periods with the experimental and control groups swapping roles. As part of the basic programme, the frequency is two 90-minute skating training sessions per week, plus 15 minutes of specialised exercises as part of the specific programme. The assessment comprised the following tests: the flamingo test, a run across a bench

with three turns, and skating on the left and right legs, measured by distance and an author-developed five-point scale. For the Flamenak test and the bench run, a paired t-test and Welch's t-test were used; for single-leg skating, the Wilcoxon signed-rank test and the Mann–Whitney test were used. The main test compared the differences in changes between the groups across both periods, d = (T2 − T1) − (T4 − T3), at a Bonferroni significance level of α = 0.0125. The specific programme resulted in a greater change than the control training in all four tasks (p < 0.001): 2.25 fewer attempts in the flame test (95% CI 1.68–2.82; d = −2.55), a time 1.77 s shorter on the bench (95% CI 1.29–2.26; d = −2.33) and 0.75 and 0.58 points higher scores, respectively, for riding on the left and right legs (r = 0.74 and 0.63). Performance improved significantly in both groups during the specific programme, whilst it did not change significantly during the control training period. After the break, the improvement in Group 1 did not deteriorate significantly, and the groups did not differ either in the improvement following the specific programme or in the overall change from T1 to T4. The results of the present study are consistent with the benefits of specific exercises for the tasks under investigation.

Michaela Rizmanová, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

OUTDOOROVÁ KRESBA V PREDPRIMÁRNOM VZDELÁVANÍ: MOŽNOSTI PODPORY TVORIVOSTI A MOTORICKÝCH SCHOPNOSTÍ DETÍ

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá možnosťami využitia outdoorovej kresby v predprimárnom vzdelávaní so zameraním na podporu grafomotorických, vizuomotorických a jemnomotorických schopností detí. Cieľom je predstaviť pedagogický potenciál výtvarného prejavu v exteriéri a ponúknuť metodické námety prepájajúce zmyslové vnímanie, pohyb, experimentovanie a tvorivé sebavyjadrenie. Text vychádza z teoretických poznatkov o detskej kresbe, zážitkovom učení a celostnom rozvoji dieťaťa. Predstavuje štyri výtvarné aktivity určené predovšetkým deťom vo veku päť až šesť rokov, ktoré využívajú kresbu do štrku a piesku, uhlíkom na drevo a kriedou na kovový podklad. Pozornosť venuje vzťahu medzi kresliacim nástrojom, vlastnosťami podkladu a vznikajúcou stopou, ako aj zásadám pedagogického vedenia, reflexie a hodnotenia individuálneho pokroku. Poukazuje na možnosti podpory samostatného objavovania, tvorivosti a koordinácie oka a ruky pri rešpektovaní individuálnych potrieb detí. Predložené námety predstavujú metodické východisko pre pedagogickú prax; overenie ich konkrétnych rozvojových účinkov si vyžaduje systematické empirické skúmanie.

OUTDOOR DRAWING IN PRE-PRIMARY EDUCATION: POSSIBILITIES FOR SUPPORTING CHILDREN´S CREATIVITY AND MOTOR SKILLS

Abstract:

This paper explores the potential for using outdoor drawing in pre-primary education, focusing on the development of children's graphomotor, visuomotor, and fine motor skills. Its objective is to highlight the pedagogical value of artistic expression in outdoor settings and to offer methodological approaches that integrate sensory perception, movement, experimentation, and creative self-expression. The text draws upon theoretical insights into children's drawing, experiential learning, and the holistic development of the child. It presents four art activities—designed primarily for children aged five to six—that involve drawing in gravel and sand, using charcoal on wood, and applying chalk to metal surfaces. Attention is given to the interplay between the drawing tool, the properties of the surface, and the resulting mark, as well as to principles of pedagogical guidance, reflection, and the assessment of individual progress. The paper underscores opportunities for fostering independent discovery, creativity, and hand-eye coordination, while remaining attentive to the individual needs of each child. These proposed activities serve as a methodological framework for educational practice; however, verifying their specific developmental outcomes would require systematic empirical research.

Lucia Rolná, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta

Sekcia 3: Spoločnosť, médiá a interdisciplinárne výskumy

KOMUNIKÁCIA O MÉDIÁCH V RODINE A RODIČIA AKO SPROSTREDKOVATELIA MEDIÁLNYCH OBSAHOV PRE SVOJE DETI

Abstrakt:

Rodinné prostredie predstavuje prvé miesto, kde sa deti stretávajú s médiami a mediálnymi obsahmi. V ranom detstve sú rodičia primárnymi sprostredkovateľmi mediálnych obsahov pre svoje deti. Rodičia regulujú používanie médií mnohorakými spôsobmi. Môžu si osvojiť komunikačne orientovanú stratégiu (inštruktívnu/aktívnu mediáciu), prístup s dôrazom na reštrikcie a pravidlá alebo viac inklinujú k spoločne trávenému "mediálnemu" času s deťmi. V prípade používania internetu môžu rodičia siahnuť po softvérových aplikáciách, ktoré buď obmedzujú alebo monitorujú aktivity dieťaťa v online priestore. Prístup, ktorý si rodičia zvolia, je zvyčajne podmienený súhrou viacerých faktorov, ako napr. vzdelanie, mediálne kompetencie, postoje k médiám a pod. Cieľom príspevku je prezentovať teoretické východiská a výskumne otázky, z ktorých budeme vychádzať v našom výskume stratégií v rodičovskej mediácii.

COMMUNICATION ABOUT THE MEDIA WITHIN THE FAMILY AND PARENTS AS MEDIATORS OF MEDIA CONTENT FOR THEIR CHILDREN

Abstract:

The family environment is the first place where children encounter media and media content. In early childhood, parents are the primary mediators of media content for their children. Parents regulate media use in multiple ways. They may adopt a communication-oriented strategy, an approach emphasising restrictions and rules, or they may be more inclined to spend 'media' time together with their children. In the case of Internet use, parents may reach for software applications that either restrict or monitor the child's activities in the online space. The approach parents choose is usually determined by a combination of factors such as education, media competence, attitudes towards media, etc. The purpose of this article is to present the theoretical foundations and research questions that will guide our research of strategies in parental mediation.

Adrián Seman, PaedDr. SEOLic.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta
Sekcia 5: Náboženstvo, teológia a spiritualita

EFRÉM SÝRSKY A TEOLÓGIA VO FARBÁCH: KRISTUS AKO MALIAR VLASTNEJ IKONY

Abstrakt:

Príspevok skúma jeden z menej známych kristologických obrazov sv. Efréma Sýrskeho (asi 306 – 373): Krista ako maliara, ktorý zobrazuje seba samého a zároveň zjavuje Otca, keďže Otec a Syn sú podľa Efréma „jeden v druhom zobrazení". Východiskom je sýrske slovo ṣalmā, ktoré označuje obraz aj sochu, spolu s prevzatým slovom yuqnā („ikona") a formulou lbeš pagrā („obliecť si telo"), ktorou sýrska tradícia vyjadruje tajomstvo vtelenia. Po vymedzení Efrémovho slovníka obrazu príspevok analyzuje antitézu medzi sochou kráľa Nabuchodonozora a „pohŕdaným obrazom" Krista v 48. hymne z Nisibis, z ktorej vyrastá obraz novej bohoslužby a Cirkvi zhromaždenej z národov. Ďalšia časť prináša pracovný preklad a rozbor vybraných strof 28. hymnu o panenstve, v ktorých Kristus mieša symboly Tóry, evanjelia a prírody ako farby a dopĺňa obrysy, ktoré načrtli proroci, králi a kňazi Starej zmluvy. Metodologicky príspevok spája historicko-teologický prístup s filologickým čítaním kľúčových sýrskych termínov. Záverečná časť ukazuje, ako Efrémova poetická kristológia pripravuje pôdu pre neskoršiu náuku Cirkvi o posvätných obrazoch, a upozorňuje na jej význam pre dialóg medzi východnou a západnou tradíciou.

EPHREM THE SYRIAN AND A THEOLOGY IN COLOURS: CHRIST AS THE PAINTER OF HIS OWN ICON

Abstract:

The paper examines one of the lesser-known Christological images of St Ephrem the Syrian (c. 306–373): Christ as a painter who portrays himself and at the same time reveals the Father, since, according to Ephrem, the Father and the Son are "portrayed one in the other". The starting point is the Syriac word ṣalmā, meaning both image and statue, together with the loanword yuqnā ("icon") and the formula lbeš pagrā ("to put on the body"), by which the Syriac tradition expresses the mystery of the Incarnation. After outlining Ephrem's vocabulary of the image, the paper analyses the antithesis between the statue of King Nebuchadnezzar and the "despised image" of Christ in Carmina Nisibena 48, from which emerges the image of a new form of worship and of a Church gathered from the nations. The next part offers a working translation and analysis of selected stanzas of Hymn on Virginity 28, in which Christ mixes the symbols of the Torah, the Gospel and nature as colours and completes the outlines sketched by the prophets, kings and priests of the Old Covenant. Methodologically, the paper combines a historical-theological approach with a philological reading of key Syriac terms. The final part shows how Ephrem's poetic Christology prepares the ground for the later teaching of the Church on sacred images and highlights its significance for dialogue between the Eastern and Western traditions.

Laura Stopjaková, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

NETRADIČNÉ INTERPRETAČNÉ PRVKY V KLAVÍRNEJ TVORBE PETRA GRAHAMA: SUBVERSIVE ETUDES – JINAKOSTI

Abstrakt:

Príspevok sa zameriava na zbierku súčasného českého skladateľa Petra Grahama s názvom Subversive etudes – Jinakosti. Autor v nej rozvíja hudobnú predstavivosť žiaka, pracuje so štýlovými prvkami charakterizujúcimi hudobnú kultúru, obdobie či skladateľov. Zbierka so sebou prináša netradičné zvukové možnosti či špecifické požiadavky na interpretáciu, s ktorými sa žiak v klasickej literatúre a bežnej pedagogickej praxi nestretáva tak často. Práve na skladby obsahujúce tieto javy príspevok sústreďuje pozornosť z hľadiska ich charakteristiky a spôsobu interpretácie. Cieľom je charakterizovať ich osobitosti, vysvetliť ich funkciu a navrhnúť odporúčania, ako dané prvky interpretovať. Zbierka predstavuje hodnotný materiál, ktorý otvára možnosti pre rozvoj predstavivosti žiaka a jeho otvorenosť voči netradičným prvkom a technikám súčasnej klavírnej tvorby.

UNCONVENTIONAL INTERPRETATIVE ELEMENTS IN PETER GRAHAM'S PIANO WORKS: SUBVERSIVE ETUDES – JINAKOSTI

Abstract:

This article focuses on a collection by the contemporary Czech composer Petr Graham entitled Subversive Etudes – Jinakosti. In it, the composer develops the student's musical imagination, working with stylistic elements characteristic of musical culture, historical periods or composers. The collection offers unconventional sonic possibilities and specific interpretative requirements which pupils do not encounter very often in classical repertoire or standard teaching practice. It is precisely on compositions featuring these elements that the article focuses, examining their characteristics and methods of interpretation. The aim is to characterise their distinctive features, explain their function and propose recommendations on how to interpret these elements. The collection represents valuable material that opens up possibilities for developing the student's imagination and their openness to unconventional elements and techniques in contemporary piano composition.

Petra Szántai, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta
Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

HODNOTENIE KVALITY MONTESSORI MATERSKÝCH ŠKÔL: KOMPARÁCIA ZAHRANIČNÝCH PRÍSTUPOV A MOŽNOSTI ICH VYUŽITIA NA SLOVENSKU

Abstrakt:

Príspevok sa zameriava na problematiku hodnotenia kvality Montessori materských škôl v kontexte národných vzdelávacích systémov a špecifických princípov Montessori pedagogiky. Jeho cieľom je analyzovať a komparovať prístupy k hodnoteniu kvality Montessori materských škôl na Slovensku, v Českej republike, Rakúsku a Anglicku. Pozornosť bude venovaná existujúcim mechanizmom hodnotenia, možnostiam akreditácie a kritériám posudzovania autenticity Montessori vzdelávania. Metodologickým východiskom bude komparatívna analýza legislatívnych, odborných a metodických dokumentov. Na základe identifikovaných podobností a rozdielov budú diskutované možnosti využitia vybraných zahraničných prístupov v slovenských podmienkach. Príspevok nadväzuje na dizertačný výskum autorky a jeho zámerom je prispieť k odbornej diskusii o systematickom hodnotení kvality Montessori predprimárneho vzdelávania na Slovensku.

QUALITY ASSESSMENT OF MONTESSORI PRESCHOOLS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF INTERNATIONAL APPROACHES AND THEIR POTENTIAL APPLICATION IN SLOVAKIA

Abstract:

The paper focuses on quality assessment in Montessori preschools within the context of national education systems and the specific principles of Montessori education. Its aim is to analyse and compare approaches to quality assessment in Montessori preschools in Slovakia, the Czech Republic, Austria, and England. Particular attention will be paid to existing quality assurance mechanisms, accreditation opportunities, and criteria for assessing the authenticity of Montessori education. The study will employ a comparative analysis of legislative, academic, and methodological documents. Based on the similarities and differences identified, the paper will discuss the potential application of selected international approaches in the Slovak context. Building on the author's doctoral research, the paper aims to contribute to the academic discussion on the systematic assessment of quality in Montessori early childhood education in Slovakia.

Martina Šafránová, Mgr.

Univerzita Mateja Bella v Banskej Bystrici, Filozofická fakulta

Sekcia 2: Humanitné vedy, filozofia a kultúra

PRAGMAKOMUNIKAČNÉ STRATÉGIE V MEDIÁLNYCH VYSTÚPENIACH SLOVENSKÝCH STAND-UP KOMIKOV

Abstrakt:

Témou príspevku je vplyv stand-up komédie na spoločnosť. Humor v tomto kontexte chápeme nielen ako prostriedok zábavy, ale ako komplexný komunikačný kód, ktorý disponuje silným katarzným a formatívnym potenciálom na spoločnosť a jednotlivca. Žáner funguje ako efektívny nástroj sociálnej kritiky, ktorý nastavuje zrkadlo spoločenským hodnotám, pričom je potrebné venovať pozornosť aj etickým hraniciam humoru, trivializácii vážnych tém či potenciálnej sociálnej polarizácii.

PRAGMATIC COMMUNICATION STRATEGIES IN THE MASS MEDIA PERFORMANCES OF SLOVAK STAND-UP COMEDIANS

Abstract:

This article deals with the impact of stand-up comedy on society. In this context, we understand humour not only as a form of entertainment, but as a complex communicative code possessing strong cathartic and formative power over society and the individual. The genre works as an effective tool for social criticism, holding up a mirror to societal values; however, attention must also be paid to the ethical boundaries of humour, the trivialisation of serious topics, and potential social polarization.

Gabriela Šedivá, MUDr., RNDr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta
Sekcia 4: Sociálna práca, spoločnosť a interdisciplinárne výskumy

EXCESÍVNE UŽÍVANIE INTERNETU U ĽUDÍ LIEČENÝCH PRE PSYCHICKÉ PROBLÉMY

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá predstavením projektu výskumu v kontexte excesívneho používania internetu ľuďmi liečenými pre psychické problémy. V úvodnej časti sú vysvetlené pojmy: závislosť od internetu, problémové a excesívne užívanie internetu a je vymedzený rozdiel medzi týmito pojmami. V ďalšej časti príspevok prináša prehľad výskumných nástrojov, ktoré sú používané na meranie závislosť od internetu, problémového a bežného používanie internetu. Príspevok pokračuje predstavením respondentov zaradených do výskumu - sú to ľudia liečení pre psychické problémy, najčastejšie s diagnózami depresie, úzkosti a závislosti od psychoaktivnych látok. Zvláštny dôraz je kladený na výskyt dlhodobej traumatizácie, konkrétne na zisťovanie výskytu komplexnej postraumatickej stresovej poruchy (CPTSD) u respondentov. Je to nová diagnóza v MKCH 11, v príspevku budú predstavené aj výskumné škály so zameraním na jednotlivé symptómy psychických porúch, obzvlášť na CPTSD. Diskutovaná je skutočnosť, ako výskyt psychických problémov a hlavne dlhodobá traumatizácia ovplyvňuje excesívne užívanie internetu s možným neskorším prechodom do závislosti.

EXCESSIVE INTERNET USE AMONG INDIVIDUALS RECEIVING TREATMENT FOR MENTAL HEALTH ISSUES

Abstract:

This report presents a research project focused on excessive internet use among individuals undergoing treatment for mental health issues. The introductory section defines key concepts—internet addiction, problematic internet use, and excessive internet use—and clarifies the distinctions between them. Subsequently, the paper provides an overview of research instruments used to measure internet addiction, as well as problematic and common internet use. It then describes the study participants: individuals receiving treatment for mental health issues, most commonly diagnosed with depression, anxiety, or substance use addictions. Particular emphasis is placed on the prevalence of long-term trauma, specifically the occurrence of Complex Post-Traumatic Stress Disorder (CPTSD) among the participants. As CPTSD is a new diagnosis in the ICD-11, the paper also introduces research scales designed to assess specific symptoms of mental health disorders, with a particular focus on CPTSD. Finally, the paper discusses how the presence of mental health issues—and, in particular, long-term trauma—influences excessive internet use, potentially leading to the development of an addiction.

Sabína Uhrinová, PaedDr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta
Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

ROZVÍJANIE SPÔSOBILOSTÍ VEDECKEJ PRÁCE V PREDPRIMÁRNOM VZDELÁVANÍ PROSTREDNÍCTVOM SKÚMANIA MAGNETIZMU

Abstrakt:

Príspevok sa zameriava na možnosti rozvíjania spôsobilostí vedeckej práce v predprimárnom vzdelávaní prostredníctvom bádateľských aktivít zameraných na magnetizmus. Empirická časť predstavuje čiastkovú deskriptívnu analýzu dotazníkového zisťovania medzi 151 učiteľmi materských škôl na Slovensku. Jedným z cieľov výskumu bolo zistiť, ktoré z ponúknutých prínosov bádateľsky orientovanej edukácie učitelia označujú najčastejšie. Najčastejšie boli uvádzané podpora prirodzenej zvedavosti (88,1 %), lepšie pochopenie prírodných javov (82,8 %) a rozvoj kritického a logického myslenia (zhodne 80,1 %). Zistenia vyjadrujú vnímanie učiteľov, nie merané zmeny v spôsobilostiach detí ani účinnosť aktivít s magnetmi. V nadväznosti na teoretické východiská a empirické zistenia príspevok predstavuje didaktický návrh bádateľských aktivít „Magnetickí detektívi“, ktorý vytvára príležitosti na formulovanie a overovanie predpokladov, pozorovanie, porovnávanie, triedenie, zaznamenávanie a komunikáciu zistení. Pracovný list oddeľuje pôvodný predpoklad od pozorovaného výsledku a podporuje následnú reflexiu. Príspevok zdôrazňuje význam pedagogického vedenia, ktoré prepája praktické skúmanie s uvažovaním založeným na dôkazoch. Navrhovaný postup predstavuje teoreticky zdôvodnenú didaktickú aplikáciu, ktorej prínos pre rozvoj detí je potrebné overiť ďalším výskumom.

DEVELOPING SCIENCE PROCESS SKILLS IN PRE-PRIMARY EDUCATION THROUGH THE EXPLORATION OF MAGNETISM

Abstract:

The paper focuses on opportunities to develop science process skills in pre-primary education through inquiry-based activities focused on magnetism. The empirical part presents a partial descriptive analysis of a questionnaire survey conducted among 151 preschool teachers in Slovakia. One of the research objectives was to identify which of the listed benefits of inquiry-based education teachers selected most frequently. The most frequently reported benefits were support for children’s natural curiosity (88.1%), a better understanding of natural phenomena (82.8%), and the development of critical and logical thinking (both 80.1%). The findings reflect teachers’ perceptions rather than measured changes in children’s skills or the effectiveness of activities involving magnets. Building on the theoretical foundations and empirical findings, the paper presents a didactic proposal for inquiry-

based activities entitled “Magnetic Detectives”, which creates opportunities for formulating and testing predictions, observing, comparing, classifying, recording, and communicating findings. The worksheet distinguishes the child’s initial prediction from the observed outcome and supports subsequent reflection. The paper emphasizes the importance of pedagogical guidance that connects hands-on investigation with evidence-based reasoning. The proposed approach represents a theoretically grounded didactic application whose contribution to children’s development should be examined in further research.

Nikoleta Váleková, Mgr.

Katolícka Univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta
Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

OD ZÁBAVY PO CYNIZMUS: ŠTÝLY KOMIKY A OSOBNOSTNÉ CHARAKTERISTIKY DOSPELÝCH A SENIOROV

Abstrakt:

Cieľom štúdie bolo porovnať vybrané štýly komiky (zábava, benevolentný humor, sarkazmus, cynizmus) ako aj vybrané osobnostné charakteristiky (emocionalitu a extraverziu) u dospelých a seniorov a zistiť tak, či vek vysvetľuje variabilitu štýlov komiky nad rámec osobnostných charakteristík. Výskumný súbor tvorilo 266 respondentov (202 dospelých vo veku 18-59 rokov a 64 seniorov vo veku 60-76 rokov). Použité boli adaptované subškály dotazníka Markery štýlov komiky a subškály emocionality a extraverzie dotazníka HEXACO-PI-R. Dospelí dosahovali vyššie skóre vo všetkých štýloch komiky, v emocionalite a extraverzii sa skupiny významne nelíšili. Hierarchické regresné modely ukázali, že vyšší vek súvisel s nižším skóre všetkých štýlov komiky aj po zohľadnení pohlavia, vzdelania, emocionality a extraverzie; vek zvýšil podiel vysvetlenej variability o 5,1-8,1 percentuálneho bodu. Zistenia môžu byť podnetom pre psychológov a pracovníkov zariadení sociálnych služieb pri zohľadňovaní individuálnych preferencií humoru u seniorov.

FROM FUN TO CYNICISM: COMIC STYLES AND PERSONALITY TRAITS IN ADULTS AND OLDER ADULTS

Abstract:

The aim of the study was to compare selected comic styles (fun, benevolent humor, sarcasm, and cynicism) and personality traits (emotionality and extraversion) between adults and older adults, and to determine whether age explains variability in comic styles beyond these personality characteristics. The sample consisted of 266 respondents (202 adults aged 18–59 and 64 older adults aged 60–76). Adapted subscales of the Comic Style Markers questionnaire and the Emotionality and Extraversion subscales of the HEXACO-PI-R were used. Adults scored significantly higher on all four comic styles, while the groups did not differ significantly in emotionality and extraversionn. Hierarchical regression models showed that older age was associated with lower scores on all comic styles, even after controlling for gender, education, emotionality, and extraversion; adding age increased the proportion of explained variance by 5,1-8,1 percentage points. The findings suggest psychologists and social service staff should tailor communication and activities to older adults' individual humor preferences.

Ladislav Varga, Mgr., STL

Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta
Sekcia 5: Náboženstvo, teológia a spiritualita

MÁRIA V MODERNOM EKUMENICKOM DIALÓGU

Abstrakt:

Článok skúma vývoj reflexie o Márii v ekumenických štúdiách a dialógoch, na ktorých sa podieľajú Rímskokatolícka cirkev a ďalšie kresťanské tradície. Po historickom prehľade sa venuje spoločnej štúdii *Mária v Novom zákone*, pentekostálno-rímskokatolíckemu dialógu, americkému luteránsko-katolíckemu dialógu, britskému katolícko-metodistickému dialógu, skupine Groupe des Dombes a Medzinárodnej anglikánsko-rímskokatolíckej komisii. Pomocou historického a komparatívneho prístupu článok identifikuje ich spoločné teologické východiská, osobitné dôrazy a nevyriešené nezhody. Porovnanie odhaľuje opakované zbližovanie stanovísk v otázkach Máriinej závislosti od Božej milosti, jej vzťahu ku Kristovmu spásnemu dielu a jej významu ako vzoru viery a učeníctva. Zároveň ukazuje, ako ospravedlnenie, posvätenie a eschatologická nádej poskytujú rámce na opätovné premyslenie sporných mariánskych náuk. Rozdiely pretrvávajú v otázkach biblických základov neskorších mariánskych dogiem, Máriinho príhovoru a ustavičného panenstva, ako aj autority a recepcie vieroučných definícií.

MARY IN MODERN ECUMENICAL DIALOGUE

Abstract:

This article examines the development of reflection on Mary in ecumenical studies and dialogues involving the Roman Catholic Church and other Christian traditions. Following a historical survey, it considers the collaborative study Mary in the New Testament, the Pentecostal - Roman Catholic dialogue, the American Lutheran - Catholic dialogue, the British Catholic - Methodist dialogue, the Groupe des Dombes and the Anglican - Roman Catholic International Commission. Using a historical and comparative approach, the article identifies their common theological foundations, distinctive emphases and unresolved disagreements. The comparison reveals recurring convergence concerning Mary's dependence on divine grace, her relationship to Christ's saving work and her significance as a model of faith and discipleship. It also shows how justification, sanctification and eschatological hope provide frameworks for reconsidering disputed Marian teachings. Differences remain concerning the biblical foundations of the later Marian dogmas, Mary's intercession and perpetual virginity, and the authority and reception of doctrinal definitions.

Miriam Vinceková, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta
Sekcia 1: Vzdelávanie, pedagogika, umenie a psychológia

MOŽNOSTI VYUŽITIA DREVENEJ SKLADAČKY PRI ORIENTAČNOM POSUDZOVANÍ VIZUÁLNO-PRIESTOROVÝCH SCHOPNOSTÍ ŽIAKOV 1. ROČNÍKA ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Abstrakt:

Vizuálno-priestorové schopnosti predstavujú významnú súčasť kognitívneho vývinu dieťaťa a uplatňujú sa pri osvojovaní viacerých školských zručností. Cieľom príspevku je preskúmať možnosti využitia drevenej skladačky ako orientačnej pomôcky pri depistážnej činnosti školského špeciálneho pedagóga. Prieskum bol realizovaný na súbore 74 žiakov 1. ročníka základnej školy vo veku 6 až 7 rokov. Žiaci individuálne riešili dve úlohy s rozdielnou úrovňou náročnosti. Sledovaný bol čas riešenia a miera samostatnosti. Výsledky poukázali na štatisticky významný rozdiel v čase riešenia oboch úloh. Medián času riešenia prvej úlohy dosiahol 149 sekúnd, zatiaľ čo pri druhej úlohe predstavoval 219 sekúnd. Pomoc pri riešení prvej úlohy potrebovalo 8 žiakov, pri druhej úlohe 10 žiakov. Zistenia poukazujú na rozdiely vo výkone žiakov pri riešení dvoch odlišných predlôh a poskytujú východisko na posúdenie praktickej využiteľnosti skladačky pri orientačnom pedagogickom pozorovaní. Použitá pomôcka nie je chápaná ako štandardizovaný diagnostický nástroj.

WAYS TO USE A WOODEN PUZZLE IN THE PRELIMINARY ASSESSMENT OF VISUAL-SPATIAL ABILITIES IN FIRST-GRADE ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

Abstract:

Visual-spatial abilities represent an important component of children's cognitive development and play a significant role in the acquisition of various school-related skills. The aim of this paper is to explore the possibilities of using a wooden puzzle as a preliminary assessment tool in the screening activities of a school special education teacher. The study involved 74 first-grade primary school pupils aged 6 to 7 years. The pupils individually completed two tasks of different levels of difficulty. Task completion time and the degree of independence were assessed. The results revealed a statistically significant difference in completion times between the two tasks. The median completion time was 149 seconds for the first task and 219 seconds for the second task. Eight pupils required assistance to complete the first task, while ten pupils needed assistance with the second task. The findings indicate differences in pupils' performance when completing two different puzzle tasks and provide a basis for evaluating the practical applicability of the wooden puzzle in preliminary educational observation. The tool is not considered a standardized diagnostic instrument.

Adam Zabłocki, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta

Sekcia 4: Sociálna práca, spoločnosť a interdisciplinárne výskumy

OD REINTEGRÁCIE K ZAMESTNANIU – ORGANIZAČNÉ PODMIENKY KONTINUITY PODPORY V CENTRÁCH SOCIÁLNEJ INTEGRÁCIE (CIS) A CENTRÁCH PODPORY SOCIÁLNEJ EKONOMIKY (OWES)

Abstrakt:

Sociálna a pracovná reintegrácia osôb ohrozených sociálnym vylúčením si vyžaduje zabezpečenie kontinuity podpory pri prechode k zamestnaniu. Cieľom príspevku je identifikovať organizačné podmienky kontinuity podpory v centrách sociálnej integrácie (CIS) a centrách podpory sociálnej ekonomiky (OWES). Empirický základ tvoria výsledky dotazníkového prieskumu uskutočneného v auguste 2026 medzi 38 pracovníkmi CIS a OWES v Podkarpatskom vojvodstve v Poľsku. Vo výskume boli použité dva vlastné dotazníky. Výsledky poukazujú na význam individualizácie podpory, flexibility reintegračných postupov a prípravy účastníkov na pracovnú aktivitu.V centrách CIS boli hlavnými bariérami motivácia účastníkov, obmedzenia miestneho trhu práce a rozdielne životné situácie príjemcov podpory. V centrách OWES zohrávali významnejšiu úlohu dostupnosť odborníkov a procesné podmienky. Na základe výsledkov bol predstavený model kontinuity a adaptácie podpory. Model zahŕňa diagnostiku potrieb, individualizáciu, monitorovanie, flexibilitu a prípravu na ďalšiu aktivitu. Závery zdôrazňujú potrebu zlepšovania organizácie služieb a posilňovania komplementarity činností oboch typov inštitúcií.

FROM REINTEGRATION TO EMPLOYMENT: ORGANIZATIONAL DETERMINANTS OF SUPPORT CONTINUITY IN SOCIAL INTEGRATION CENTRES AND SOCIAL ECONOMY SUPPORT CENTRES

Abstract:

The social and vocational reintegration of people at risk of social exclusion requires continuity of support during the transition to employment. The aim of this paper is to identify the organisational determinants of support continuity in Social Integration Centres (CIS) and Social Economy Support Centres (OWES). The empirical basis consists of survey results collected in August 2026 from 38 employees of CIS and OWES in the Podkarpackie Voivodeship, Poland. Two original survey questionnaires were used in the study. The findings highlight the importance of individualised support, flexibility in tuhe reintegráciou process, and preparing participants for

employment. In CIS, the main barriers included difficulties related to participant motivation, limitations of the local labour market, and diverse life circumstances of support recipients. In OWES, the availability of specialists and procedural conditions played a more significant role. Based on the findings, a model of support continuity and adaptation was presented. The model includes needs assessment, individualisation, monitoring, flexibility of activities, and preparation for further engagement. The conclusions emphasise the need to improve service organisation and strengthen the complementarity of activities undertaken by both types of institutions.

Filip Zbigniew, Mgr.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta

Sekcia 4: Sociálna práca, spoločnosť a interdisciplinárne výskumy

VPLYV VOJNY NA UKRAJINE NA NÁRAST POČTU UKRAJINSKÝCH OBČANOV V POĽSKÝCH VÄZNICIACH

Abstrakt:

Cieľom článku je analýza vplyvu masovej nútenej migrácie, vyvolanej rozsiahlou agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine od 24. februára 2022, na rozsah a štruktúru kriminality cudzincov v Poľsku, ako aj na fungovanie poľského väzenského systému. V štúdii bola použitá metóda analýzy dostupných údajov (desk research) na základe štatistík Hlavného veliteľstva polície, Vězeňskej služby a Úradu pre cudzincov za roky 2019–2025. Kvantitatívnu analýzu doplnil kvalitatívny rozhovor s odborníkom – príslušníkom väzenskej služby s 7-ročnou praxou v uzavretom nápravnom zariadení. Po roku 2022 sa počet ukrajinských občanov v Poľsku zvýšil na viac ako 1,5 milióna osôb, čo sa prejavilo ich prevahou v štatistikách kriminality cudzincov. V roku 2024 tvorili 59 % (9 753 osôb) zo 16 437 zadržaných cudzincov, pričom páchali hlavne dopravné priestupky (2 943 prípadov jazdy pod vplyvom alkoholu), krádeže (930) a podvody (461). Počet ukrajinských väzňov v poľských nápravných zariadeniach vzrástol z približne 1 100 v roku 2019 na úroveň 1 500 – 1 700 osôb v rokoch 2023 – 2025. Preukázalo sa, že tento nárast má charakter prirodzeného demografického javu vyplývajúceho z celkového počtu tejto skupiny, a nie zo zvýšenej kriminality. Prítomnosť utečencov vo väzenskom zariadení predstavuje pre väzenskú službu výzvy v podobe jazykových bariér, vojnových traum a nutnosti prispôsobiť resocializačné programy. Účinná väzenská politika si vyžaduje zvýšenie počtu tlmočníkov, zabezpečenie špecializovanej psychologickej podpory a zavedenie kurzov poľského jazyka a integračných programov. Kľúčové slová: vojna na Ukrajine, nútená migrácia, kriminalita cudzincov, väzenský systém, väzenská služba, väzni, resocializácia, vnútorná bezpečnosť.

THE IMPACT OF THE WAR IN UKRAINE ON THE INCREASE IN THE NUMBER OF UKRAINIAN CITIZENS IN POLISH PRISONS

Abstract:

The aim of this article is to analyse the impact of mass forced migration, triggered by the Russian Federation's full-scale aggression against Ukraine on 24 February 2022, on the scale and structure of crime committed by foreign nationals in Poland and on the functioning of the Polish prison system. The study employed a desk research methodology based on statistics from the National Police Headquarters, the Prison Service and the Office for Foreigners for the years 2019–2025. The quantitative analysis was supplemented by a qualitative expert interview

conducted with a Prison Service officer with seven years' service in a closed-type prison. After 2022, the number of Ukrainian nationals in Poland rose to over 1.5 million, which resulted in them dominating the crime statistics for foreign nationals. In 2024, they accounted for 59 per cent (9,753 people) of the 16,437 foreign nationals detained, having committed mainly traffic offences (2,943 cases of drink-driving), thefts (930) and fraud (461). The population of Ukrainian prisoners in Polish prisons rose from around 1,100 in 2019 to between 1,500 and 1,700 in the years 2023–2025. It has been shown that this increase is a natural demographic phenomenon resulting from the overall size of this group, rather than from an increased propensity to commit crime. The presence of refugee prisoners poses challenges for the Prison Service in the form of language barriers, war-related trauma and the need to adapt rehabilitation programmes. An effective prison policy requires an increase in the number of interpreters, the provision of dedicated psychological support, and the introduction of Polish language courses and integration programmes. Keywords: the war in Ukraine, forced migration, crime committed by foreign nationals, the prison system, the Prison Service, prisoners, rehabilitation, internal security.

ISBN 978-80-561-1293-9